

UNITED NATIONS
INDUSTRIAL DEVELOPMENT ORGANIZATION

GLOBAL QUALITY
AND STANDARDS PROGRAMME

ЗВІТ ПРО АНАЛІТИКУ ВІДПОВІДНОСТІ СТАНДАРТАМ

ВІДМОВИ НА КОРДОНІ НА ОСНОВНИХ
ГЛОБАЛЬНИХ РИНКАХ

ЗМІСТ

DISCLAIMER

Copyright © 2024 United Nations Industrial Development Organization.

This document has been produced without formal United Nations editing. The designations and the presentation of the material in this document do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations Industrial Development Organization (UNIDO) concerning the legal status of any country, territory, city or area of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries, or its economic system or degree of development. Designations such as “developed”, “industrialized” and “developing” are intended for statistical convenience and do not necessarily express a judgment about the stage reached by a particular country or area in the development process. Mention of company names or commercial products does not constitute an endorsement by UNIDO. Although great care has been taken to maintain the accuracy of the information presented, neither UNIDO nor its member states assume any responsibility for consequences which may arise from the use of the material. This document may be freely quoted or reprinted, but acknowledgement is requested. For reference and citation please use: United Nations Industrial Development Organization. 2023. Smart Quality Infrastructure for Sustainability. Vienna, Austria.

January 2024

1. ВСТУП	2
2. КОНТЕКСТ	4
A. ПРОФІЛЬ КРАЇНИ	5
B. СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ГАЛУЗЬ	7
C. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ	10
3. АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ СТАНДАРТАМ	12
A. ВІДПОВІДНІСТЬ НОРМАМ У ТОРГІВЛІ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЮ ПРОДУКЦІЄЮ	13
4. АНАЛІЗ ВІДМОВ	16
5. ПРИЧИНИ ВІДМОВ	24
A. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	32
6. РЕКОМЕНДАЦІЇ	44
ДОДАТОК: КОНТЕКСТУАЛІЗАЦІЯ СТАНДАРТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ТОРГІВЛЕЮ	48

ВСТУП

Технічні регламенти та стандарти стають все більш поширеними та постійно розвиваються в міжнародній торгівлі харчовою і нехарчовою (промисловою) продукцією. Більш того, є доказ того, що багато країн, що розвиваються, зіштовхуються з викликами щодо відповідності вимогам з безпеки та якості, які встановлюють ці регламенти і стандарти. З 2008 року UNIDO на регулярній основі збирала докази щодо викликів, пов'язаних із торгівлею, а також їхню еволюцію з часом, зокрема у сфері відповідності вимогам (з якості, сертифікації, маркування тощо), встановленими міжнародними ринками.

Докладаючи зусиль для покращення відповідності вимогам, викликом для національних урядів та донорів є розподіл обмежених фінансових і технічних ресурсів серед надмірних потреб у розбудові потенціалу. Отже постає потреба у визначенні того, де є найгостріші проблеми з дотриманням вимог, — у торговому контексті це означає визначення продуктів та ринків з найвищим рівнем невідповідності — таким чином реєструючи відмови. У цьому контексті інструмент аналітики відповідності стандартам (SCA) може використовуватись для полегшення використання даних про відмови для визначення ключових проблем із дотриманням вимог, з якими зіштовхуються країни-експортери, і таким чином посилити цільові інвестиції у розбудову

у відповідних спроможностей щодо відповідності (більше деталей про інструмент SCA можна знайти у Додатку).

Використовуючи інструмент SCA, цей звіт зосереджується на аналізуванні тенденцій і моделей відмови від імпорту української агропродовольчої продукції на п'яти основних міжнародних ринках, а саме: Австралії, Китаю, Європейського Союзу (ЄС), Японії та Сполучених Штатів (США). Метою цього звіту є отримати уявлення про виклики, з якими стикається Україна щодо відповідності стандартам якості та безпеки продукції і правилам у торгівлі сільськогосподарською продукцією як на регіональних, так і на глобальних ринках.

Звіт був підготовлений в рамках Глобальної програми забезпечення стандартів якості ([Global Quality and Standards Programme](#) (GQSP), яка фінансується Швейцарією через Державний секретаріат з економічних питань (SECO).

Центр знань UNIDO ([UNIDO Knowledge Hub](#)) пропонує велику кількість інформації, онлайн навчання та цифрові інструменти щодо інфраструктури якості, включаючи інструмент SCA. Будь-який зворотній зв'язок та коментарі до цього звіту вітаються, та можуть надсилатись на knowledgehub@unido.org.

КОНТЕКСТ

А. ПРОФІЛЬ КРАЇНИ

Країна	Україна
Континент	Східна Європа
Населення	38 мільйонів (2022 рік)
ВВП	160.5 мільярдів дол. США (2022 рік)
ВВП на душу населення	4,534 дол. США (2022 рік)
Додана вартість від сільського і лісового господарства та рибальства	8.2 % від ВВП (2022 рік)
Індекс безпеки харчових продуктів	53 (2017рік)
Індекс ефективності логістики (загальний)	2.7 (2023 рік)
Середнє виробництво харчових продуктів за 3 роки	398 (2015 – 2017рр.; одиниця: \$1 на душу населення)

Відповідно до даних Світового банку Україна є країною з рівнем доходу нижче середнього¹ зі значенням Індексу людського розвитку у 2021 році **0.773**², що ставить країну у категорію високого рівня розвитку, розташовуючи її 77-ою з 191 країни та територій. У період між 1990 роком і 2021 значення українського ІЛР зросло з 0.729 до 0.773³. Через російське вторгнення в Україну, яке розпочалося у лютому 2022 року, валовий внутрішній продукт (ВВП) впав на приголомшливі **29.2%** у 2022 році. Скорочення було меншим, ніж очікувалось, завдяки «зерновій угоді», укладеній за посередництва ООН, і поверненню майже 4 мільйонів мігрантів, що покращило економічну діяльність. Проте атаки на електроенергетичну інфраструктуру спричинили збої та призвели до скорочення у четвертому кварталі року. Річний експорт скоротився на 30%, у той час як імпорт скоротився лише на 4%. Незважаючи на локалізацію активних бойових дій, економічні перспективи України залежать від часу та кількості надходжень зовнішньої допомоги та перед-

бачуваної тривалості вторгнення Росії. Відповідно до індикативного сценарію, який припускає, що активні бойові дії триватимуть протягом 2024 року, цього року очікується незначне зростання ВВП на 3,2%⁴. Крім того, за даними Світового банку станом на квітень 2023 року, вартість відбудови та відновлення в Україні, за оцінками, сягнула 411 мільярдів фунтів стерлінгів, що більш ніж удвічі перевищує розмір доведеної економіки України у 2021⁵ році.

В якості ключової складової експортного бізнесу країни **індекс ефективності логістики (LPI)** України показано у **таблиці 1**⁶. Загальна оцінка LPI становить 2.7 і у рейтингу займає 79 місце серед 160 країн, що беруть участь у дослідженні (нижня межа/2.46 | верхня межа/2.86). LPI знизився з 2.83 у 2018 році та опустився на 16 позицій за останні п'ять років. Це зниження, швидше за все, пов'язане з початком російського вторгнення на початку 2022 року.

- 1 World Bank. World Bank Country and Lending Groups. <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>
- 2 UNDP. United Nations Development Program. 2020. Human Development Report. The Next Frontier: Human Development and the Anthropocene. <https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr2020.pdf>
- 3 UNDP. United Nations Development Program. 2022. Human Development Reports. Ukraine. <https://hdr.undp.org/data-center/specific-country-data/#/countries/UKR>
- 4 World Bank Group (2022). The World Bank in Ukraine — Recent Economic Developments. <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview#3>
- 5 World Bank (April 6th, 2023). Russia's Invasion of Ukraine and Cost-of-Living Crisis Dim Growth Prospects in Emerging Europe and Central Asia. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/04/06/russian-invasion-of-ukraine-and-cost-of-living-crisis-dim-growth-prospects-in-emerging-europe-and-central-asia#:~:text=Ukraine's%20economy%20is%20projected%20to,Russia's%20invasion%20of%20the%20country>
- 6 World Bank. Logistics Performance Index (LPI) — Ukraine. 2023 <https://lpi.worldbank.org/international/global>

ТАБЛИЦЯ 1: Міжнародний LPI у 2023 році — Україна

Країна	Рік	Оцінка LPI	Оцінка митниці	Оцінка інфраструктури	Оцінка міжнародних відправлень	Оцінка логістичної компетентності	Оцінка супроводу і відстеження	Оцінка вчасності
Україна	2023	2.7	2.4	2.4	2.8	2.6	2.6	3.1

Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI) включає до 103 показників, отриманих від поєднання джерел даних міжнародних організацій та опитування Всесвітнього економічного форуму. Він охоплює різні фактори, включаючи установи, інфраструктуру, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), макроекономічну стабільність, стан здоров'я, навички, ринок продукції, ринок праці, фінансову систему, розмір ринку, динамізм бізнесу та інноваційну здатність серед іншого. GCI надає оцінку в діапазоні від 1 до 100. У 2019 році Україна отримала 57 балів, посівши 85-те місце, і зазнала зниження на дві позиції у порівнянні з попереднім роком.

За даними Світового банку, внесок сільськогосподарської галузі, яка включає підгалузі лісового господарства та рибальства, склав **7,4%**⁷ ВВП України у 2023 році проти 8,6% у 2022 році, а також вона забезпечила 15% робочих місць у 2021⁸ році. У 2023 році

на промислову галузь припадало майже **18,8%**⁹ ВВП країни, а в 2021 році було зайнято **24%**¹⁰ активного населення. Ця галузь зосереджена на гірничому обладнанні, залізничному рухомому складі, фермерському обладнанні, турбогвинтах, газових турбінах, верстатах, авіадвигунах, металах та неметалічних корисних копалинах¹¹. Її двома основними підгалуззями є гірничодобувна промисловість і виробництво. Остання, яка відноситься до сегменту економіки, в якому сировина перетворюється на матеріальні «продукти» шляхом додавання вартості, склала 8%¹² ВВП України в 2023 році. Протягом останнього десятиліття сектор сфери послуг продовжував зростати з огляду на важливість його внеску в економіку України. Дійсно, у 2022 році на нього припадало 61,3%¹³ ВВП, а у 2021 році було зайнято 61%¹⁴ робочої сили. Сектор фери послуг значно перевершив сільське господарство та промисловість за внеском у ВВП.

V. СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ГАЛУЗЬ

Сільськогосподарська галузь в Україні зазнала значних змін після здобуття країною незалежності в 1991 році після розпаду Радянського Союзу. У 2000 році радгоспи та колгоспи були офіційно ліквідовані, а майно господарств було розподілено працівникам у формі земельних паїв. У результаті багато пайовиків вирішили здати свою землю в оренду новоствореним приватним сільськогосподарським товариствам. Раптове припинення державних сільськогосподарських субсидій мало серйозний вплив на різні аспекти українського сільського господарства. Зменшення поголів'я худоби, яке розпочалося ще наприкінці 80-х років, продовжувалося і посилювалося. Протягом десяти років використання добрив скоротилося на 85%, а виробництво зерна впало на 50%. Обмеженість коштів на капітальні інвестиції змушувала господарства продовжувати використовувати застарілу та неефективну техніку. Однак перехід від командної економіки радянської епохи дозволив фермерам приймати більш орієнтовані на ринок рішення щодо вибору культур і методів господарювання. Цей перехід привів до підвищення ефективності як у тваринництві, так і в рослинництві. Незважаючи на ці досягнення, багато сільськогосподарських підприємств все ще стикаються зі значними проблемами в отриманні кредиту, особливо коли йдеться про отримання значних довгострокових позик¹⁵.

Сільськогосподарська галузь в Україні характеризується двома різними способами виробництва. Перший — великий промисловий агробізнес контролює 53,9% ріллі та забезпечує 54,5% валового внутрішнього сільськогосподарського виробництва України. Цей спосіб спеціалізується на виробництві зернових та олійних культур для експортних цілей. Другий — модель сімейного господарства, яка включає різноманітні малі та середні сімейні ферми та сільські домогосподарства, які обробляють 45,5% землі та вирощують і виготовляють овочі, фрукти, зернові, молочні та м'ясні продукти для особистого споживання, а також для продажу на внутрішньому ринку¹⁶.

Вторгнення Росії завдало серйозної шкоди сільськогосподарській галузі України. Довоєнний сільськогосподарський експорт становив 27,8 мільярда доларів США щорічно, або 41% усього українського експорту¹⁷. Станом на лютий 2023 року, за оцінками, війна Росії в Україні спричинила 8,72 мільярда доларів США збитків із додатковими сукупними збитками

у 31,05 мільярда доларів США. Ці збитки включають часткове або повне знищення устаткування, складських приміщень, худоби, а також викрадені внески та результати. Сукупні збитки включають втрати виробництва, такі як незібраний урожай, вищі витрати на виробництво та нижчі ціни продажу товарів, призначених для експорту, таких як пшениця, кукурудза, насіння соняшнику та ячміню. У 2022 році в Україні спостерігалось скорочення сільськогосподарської діяльності, лише 75% сільськогосподарських угідь було засіяно та зібрано врожай. За оцінками Держстату та Міністерства аграрної політики та продовольства України, загальний обсяг сільськогосподарського виробництва значно скоротився порівняно з попереднім роком на 28,3%. Цей спад включав скорочення виробництва продукції рослинництва на 32,3%, а виробництва продукції тваринництва — на 11,1%. Зменшення виробництва було особливо помітним для пшениці, насіння соняшнику та кукурудзи¹⁸.

До російського вторгнення 98% експорту зерна з України транспортувалося через Чорне море. У перші декілька місяців війни цей судноплавний шлях було перекрито, що мало помітний негативний вплив на глобальну продовольчу безпеку. В результаті в портах України опинилося понад 25 млн тонн зерна. У відповідь ООН виступила з посередництвом Чорноморської зернової ініціативи, яка дозволила експортувати зерно з трьох портів Одеси до Туреччини. На жаль, незважаючи на цю угоду, обсяги торгівлі залишаються нижчими довоєнної спроможності. 17 липня 2023 року Росія вийшла з Чорноморської зернової ініціативи. З тих пір дуже мало вантажних суден, що перевозили українське зерно, ходило навколо західного узбережжя Чорного моря через територіальні води Румунії та Болгарії, щоб унеможливити від нападів Росії. Незважаючи на сумні обставини, проблиск надії з'явився у вересні 2023 року завдяки військовій кампанії, яка фактично вигнала російські військові кораблі з українських вод, тим самим забезпечивши безпечний шлях судноплавства. Завдяки цій операції Україна змогла відновити експорт зерна та олійних культур, майже досягнувши довоєнного рівня. З вересня 2023 року до березня 2024 року Україна експортувала через Чорне море 27,6 мільйона метричних тонн зерна та олійних культур, що лише на 0,2 мільйона метричних тонн менше, ніж середній обсяг експорту, зафіксований за той самий період з 2018 по 2021 рік¹⁹.

7 World Bank (2021). Agriculture, forestry, and fishing, value added (% of GDP) — Ukraine. The World Bank Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS?locations=UA>

8 World Bank (2021). Employment in agriculture (% of total employment) (modeled ILO estimate) — Ukraine. The World Bank Data. <https://data.worldbank.org/indicator/SL.AGR.EMPL.ZS?locations=UA>

9 World Bank (2021). Industry (including construction), value added (% of GDP) — Ukraine. The World Bank Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.TOTL.ZS?locations=UA>

10 World Bank (2021). Employment in industry (% of total employment) (modeled ILO estimate) — Ukraine. The World Bank Data. <https://data.worldbank.org/indicator/SL.IND.EMPL.ZS?locations=UA>

11 United Nations Industrial Development Organization (2024). Ukraine industrial country Diagnostics 2023. Executive summary. UNIDO. https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2024-02/Executive%20summary_industrial%20diagnostic%20study_2023_0.pdf

12 World Bank (2021). Manufacturing, value added (% of GDP) — Ukraine. The World Bank Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.MANF.ZS?locations=UA>

13 World Bank (2021). Services, value added (% of GDP) — Ukraine. The World Bank Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NV.SRV.TOTL.ZS?locations=UA>

14 World Bank (2021). Employment in services (% of total employment) (modeled ILO estimate) — Ukraine. The World Bank Data. <https://data.worldbank.org/indicator/SL.SRV.EMPL.ZS?locations=UA>

15 World Data Center. Ukraine: Agricultural Overview. <http://wdc.org.ua/en/node/29>

16 Transnational Institute (November 9, 2023). Ukrainian agriculture in wartime: Resilience, reforms, and markets. TNI. <https://www.tni.org/en/article/ukrainian-agriculture-in-wartime>

17 U.S. Department of Agriculture (April, 2022). Ukraine Agricultural Production and Trade. Foreign Agriculture Service. <https://fas.usda.gov/sites/default/files/2022-04/Ukraine-Factsheet-April2022.pdf>

18 Organisation for Economic Cooperation and Development. Ukraine – Support to agriculture. OECD. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/5aad30c5-en/index.html?itemId=/content/component/5aad30c5-en>

19 Meheut, C. (2024, May 12). Ukraine's seaborne grain exports bounce back to near prewar levels. The New York Times. https://www.nytimes.com/2024/05/12/world/europe/ukraine-black-sea-grain-exports.html?campaign_id=51&emc=edit_mbe_20240513&instance_id=123175&nl=morning-briefing-europe-edition&regi_id=95356886&segment_id=166462&te=1&user_id=e0e9b857a389ccdf5a03df870c1bcd

Для ремонту або заміни сільськогосподарського обладнання, втраченої худоби та зруйнованих сховищ для зберігання зерна²⁰ знадобиться багато коштів. Хоча допомога від міжнародних організацій, інших урядів і приватного сектору становила 8,7 мільярда доларів США станом на квітень 2023 року з надаванням насіння, інвестуванням у будівництво та ремонт виробничих потужностей і підтримкою розмінування сільськогосподарських угідь, непрямі втрати від війни української сільськогосподарської галузі оцінюються у сумі в чотири рази більшої, або 34,2 мільярда доларів. Крім того, через масштабне військове вторгнення Росії Кабінету Міністрів України довелося спрямувати \$136 млн держбюджету на 2022 рік з підтримки сільськогосподарської галузі на безпеку та оборону. Тому всі програми підтримки виробників були призупинені. Після завершення війни необхідно буде відновити фінансування, щоб забезпечити підтримку виробників і побудувати більш сталу сільськогосподарську галузь, яка буде адаптивною і стійкою до викликів, таких як дефіцит води, зміна клімату тощо. Український уряд також зможе відновити впровадження своєї системи зрошення та дренажу, заохочуючи фермерів інвестувати в технології зрошення та дренажу.

Сільськогосподарське виробництво:

Україну називають житницею Європи, оскільки тут розташована чверть родючих чорноземів у світі та 42 мільйони гектарів сільськогосподарських угідь. Наразі щорічно обробляється 32 млн гектарів. Україна має високорозвинуте рослинництво, частково завдяки багатим ґрунтам, понад 55% яких є орними, та її сприятливому клімату. Країна є значним виробником і експортером основних зернових культур, які є суттєвими ресурсами для глобальної продовольчої системи²¹. Одна третина **соняшникової олії** у світі виробляється в Україні, а її експорт у 2021 році становив 6,4 мільярда доларів США. Країна також є дев'ятим у світі виробником і сьомим найбільшим експортером **соєвих бобів** із загальним обсягом продажів приблизно в 600 мільйонів доларів у 2021 році. Це четвертий за величиною експортер **кукурудзи**, шостий за величиною виробник у світі

з обсягом експорту кукурудзи на суму 5,9 мільярда доларів у 2021 році, третина якої припадає на Китай, а ще одна третина – на ЄС²². Україна входить до провідних європейських виробників зерна та картоплі. Незважаючи на те, що тваринництво України відстає від сільського господарства, його загальний обсяг продукції все одно значно перевищує показники більшості інших європейських країн. Крім того, чорноземи України ідеально пристосовані для вирощування **пшениці** та цукрових буряків – важливої промислової культури. Окрім пшениці, яку майже повністю сіють восени, в Україні також вирощують **ячмінь**, який в основному використовують як корм для тварин, **кукурудзу** та **бобові** також використовують як корм для тварин, **овес, жито, просо, гречку та рис**.

Сільськогосподарський експорт:

Що стосується експорту, то в 2022 році Україна експортувала на загальну суму **\$47,1 млрд**, що робить її 61-м експортером у світі. Останній експорт включав кукурудзу (6,02 млрд доларів), олію (5,54 млрд доларів), пшеницю (3,27 млрд доларів), залізну руду (2,97 млрд доларів) і насіння ріпаку (1,55 млрд доларів)²³. Найбільш поширеними напрямками для цього експорту були Польща (\$6,7 млрд), Румунія (\$3,94 млрд), Туреччина (\$3,02 млрд), Китай (\$2,6 млрд) і Німеччина (\$2,43 млрд). Україна експортувала рослинної продукції на загальну суму 14,3 мільярда доларів, що робить її 15-м найбільшим експортером рослинної продукції в світі. Основними пунктами призначення були Румунія (1,99 млрд доларів), Туреччина (1,43 млрд доларів), Польща (1,31 млрд доларів), Китай (1,13 млрд доларів) та Іспанія (1,03 млрд доларів). Україна також експортувала субпродуктів тваринного та рослинного походження на 6,07 млрд доларів, що робить її 8-м найбільшим експортером у світі. Основним пунктом призначення були Польща (\$805 млн), Індія (\$774 млн), Туреччина (\$671 млн), Румунія (\$430 млн) і Нідерланди (\$394 млн). Ця категорія охоплює олію з насіння, соєву олію, ріпакову олію та маргарин²⁴. Експорт сільськогосподарських продуктів харчування та кормів до ЄС, як показано на **Рисунку 1**²⁵, значно зріс на 71% з 2021 по 2023 рік.

РИСУНОК 1: Структура агропродовольчої торгівлі ЄС з Україною, 2013 – 2023 рр.

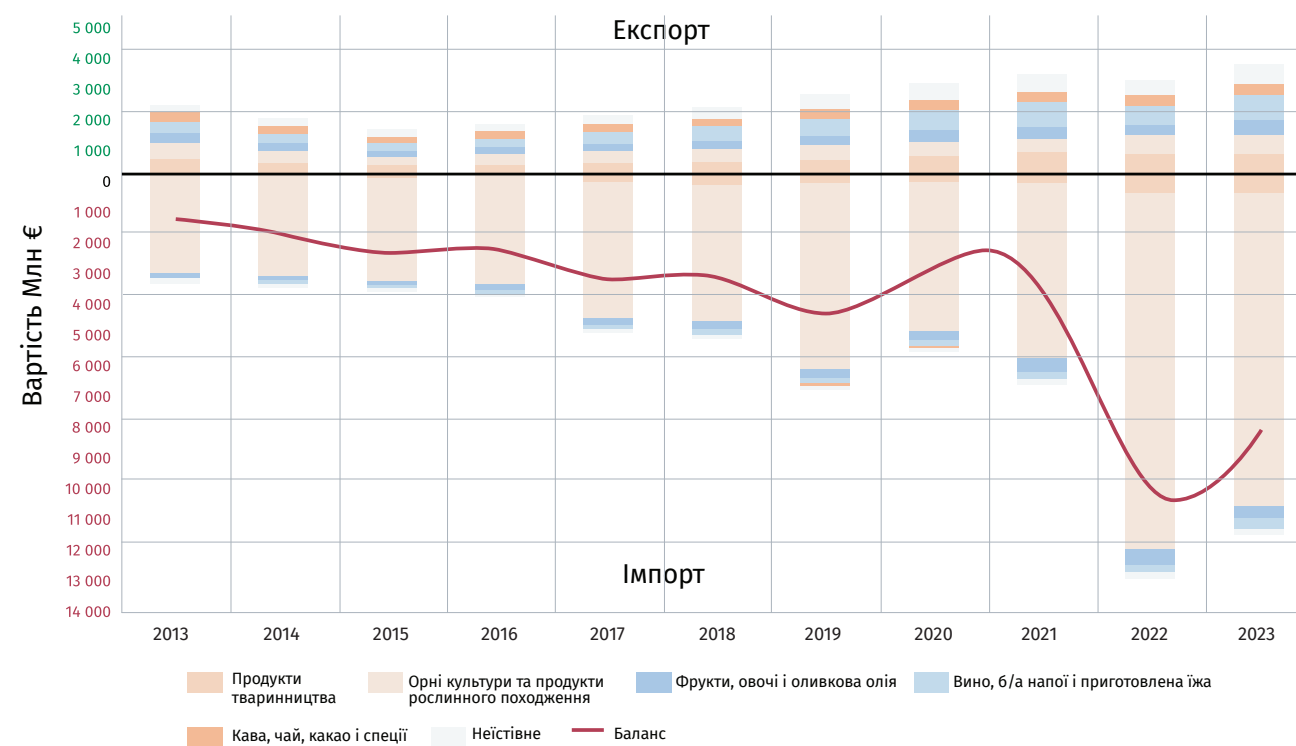
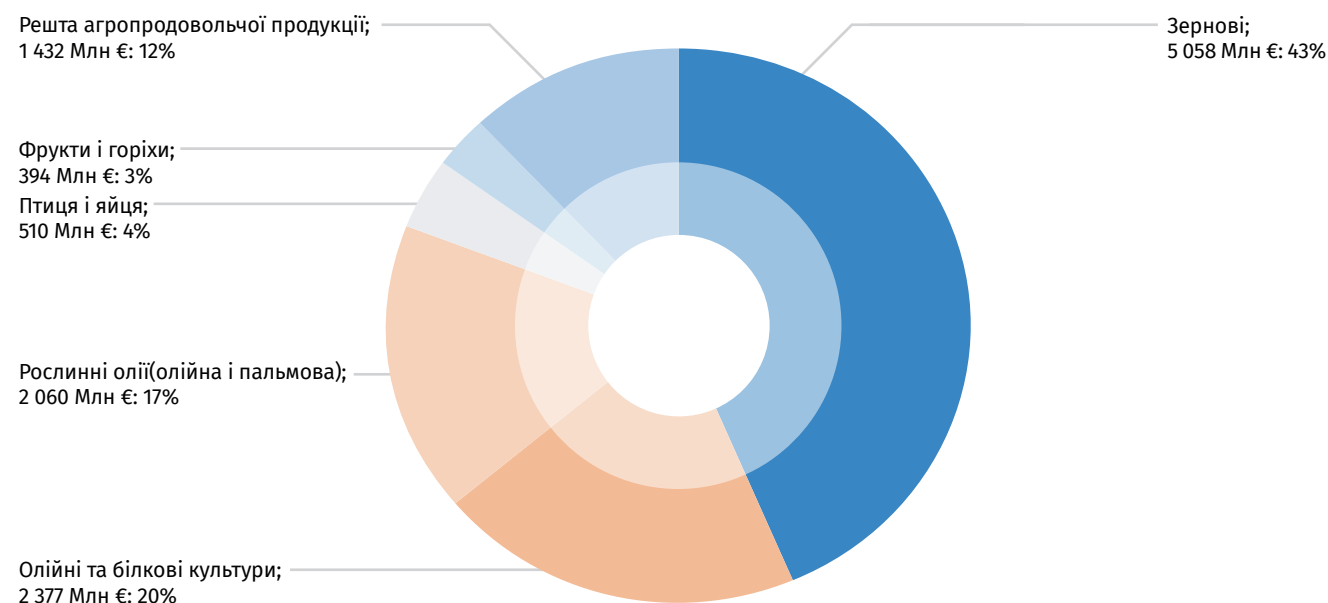

РИСУНОК 2: Найпопулярніший імпорт з України до ЄС у 2023 році

8 квітня 2024 року ЄС оголосив про попередню угоду з представниками Європейського парламенту про продовження призупинення імпортичних мит і квот на український експорт до ЄС до червня 2025 року. Однак це продовження супроводжується переглядом обмежень на імпорт певної сільськогосподарської продукції. У разі офіційного схвалення ці нові

обмеження знову запровадять тарифні квоти на імпорт птиці, яєць, цукру, вівса, кукурудзи, крупи та меду за умови, що середні обсяги експорту перевищать показники попередніх років. Обґрунтуванням ЄС для впровадження цих обмежень є усунення потенційних негативних наслідків для ринку однієї чи кількох держав-членів²⁶.

20 International Trade Administration (2023, January 11). Ukraine — Country Commercial Guide – Agribusiness. <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/ukraine-agribusiness>
 21 Foreign Agricultural Service — U.S. Department of Agriculture (April 2022). Ukraine Agricultural Production and Trade. USDA. <https://www.fas.usda.gov/sites/default/files/2022-04/Ukraine-Factsheet-April2022.pdf>
 22 Observatory of Economic Complexity. Ukraine. OEC. <https://oec.world/en/profile/country/ukr>
 23 Observatory of Economic Complexity. Animal and vegetable Bi-products in Ukraine. OEC. <https://oec.world/en/profile/bilateral-product/animal-and-vegetable-bi-products/reporter/ukr>
 24 EU Commission Directorate-General for Agriculture and Rural Development (2023, April 18). AGRI-FOOD TRADE STATISTICAL FACTSHEET
 25 European Union — Ukraine. EU Commission. https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2023-05/agrifood-ukraine_en_0.pdf

26 The Kyiv Independent. (2024). EU to impose restrictions on export of Ukrainian agriculture products, agrees to free trade extension. <https://kyivindependent.com/eu-agrees-to-extend-trade-deal-with-ukraine-impose-restrictions-on-agriculture-products/>

С. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ

У 2008 році Україна стала членом Світової організації торгівлі (СОТ), встановивши обов'язкові тарифи на сільськогосподарську продукцію в середньому на рівні 10,8%, збільшивши свої експортні можливості та внісши зміни в систему державної підтримки аграрного сектору. У травні 2016 року Україна офіційно приєдналася до Угоди СОТ про державні закупівлі (GPA). Це дозволило Україні приєднатися до 21 сторони (включаючи 48 членів СОТ, враховуючи ЄС і його 27 держав-членів як одну сторону), які вже приєдналися до угоди. Ця угода вимагала від України дотримання правил СОТ щодо державних закупівель на додаток до доступу до іноземних ринків для державних закупівель²⁷.

У березні 2014 року Україна та ЄС підписали Угоду про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ПВЗВТ). Угода набула чинності у вересні 2017 року та передбачала зниження тарифів і квоти на безмитний імпорту для полегшення торгівлі між ЄС та Україною, включно з торгівлею сільськогосподарською продукцією. Згідно з угодою, ЄС погодився відкрити тарифні квоти (TRQ) для безмитного імпорту найпопулярніших українських агропродовольчих товарів, таких як зерно, м'ясо-молочні продукти, цукор, і надати вільний доступ для інших. Україна, у свою чергу, знизить імпорتنі мита на ряд товарів, що надходять з ЄС. ПВЗВТ містить положення щодо технічних регламентів, оцінки відповідності та стандартів для гармонізації з ЄС, а також технічного співробітництва у сфері стандартів та пов'язаних питань між Україною та ЄС. Відповідно до цих положень у 2016 році було затверджено «Комплексну стратегію імплементації законодавства про санітарні та фітосанітарні заходи», яка визначила процес гармонізації законодавства України щодо СФС з вимогами ЄС. Станом на 2021 рік 64% зобов'язань України за розділом СФС угоди виконано²⁸.

Україна бере участь в інших угодах про вільну торгівлю (ЗВТ), як-от угода про ЗВТ з Європейською асоціацією вільної торгівлі (ЄАВТ), до якої входять держави Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія, яка набула чинності у червні 2012 року. У 2020 році також було укладено ЗВТ між Україною та Об'єднаним Королівством. У січні 2021 року набула чинності ЗВТ з Ізраїлем. 3 лютого 2022 року у Києві було підписано ЗВТ між Україною та Туреччиною. Нарешті, у 1996 році набула чинності Двостороння інвестиційна угода (ВІТ) між США та Україною. Угода ВІТ забезпечила недискримінаційний режим, свободу та оперативність фінансових переказів, а також застосування міжнародних норм експропріації, включаючи компенсацію та доступ до міжнародного арбітражу у разі інвестиційного спору для інвесторів США. У квітні 2008 року²⁹ США та Україна пізніше підписали Угоду про торговельне та інвестиційне співробітництво (ТІСА).

У березні 2017 року Україна підписала Декларацію ОЕСР про міжнародні інвестиції та багатонаціональні підприємства, ставши 47-ю країною, яка це зробила. Відповідно до Декларації, Україна має забезпечити відкрите та прозоре середовище для іноземних інвестицій та сприяти позитивному впливу, який іноземні інвестиції можуть мати на суспільний та економічний розвиток.

27 European Commission. EU-Ukraine Deep and Comprehensive Free Trade Area. European Union. <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-ukraine-deep-and-comprehensive-free-trade-area>

28 Organisation for Economic Cooperation and Development. Ukraine – Support to agriculture. OECD. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/5aad30c5-en/index.html?itemId=/content/component/5aad30c5-en>

29 International Trade Administration (2023, January 11). Ukraine – Country Commercial Guide – Trade Agreements. <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/ukraine-trade-agreements>

АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ СТАНДАРТАМ

А. ВІДПОВІДНІСТЬ НОРМАМ У ТОРГІВЛІ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

Сільське господарство та харчова промисловість мають давню та славу історію в Україні. Незважаючи на те, що природні ресурси країни дають їй багато переваг, ефективність галузі все ще має певний простір для покращення. Потенціал України в агробізнесі обмежений застарілими законами та процедурами безпеки харчових продуктів, які перешкоджають інвестиціям та експорту. Проте за останні декілька років відбулося покращення у впровадженні українськими харчовими компаніями системи аналізу ризиків, небезпечних чинників контролю критичних точок (НАССР), широко використовуваної системи управління безпекою харчових продуктів, яка забезпечує безпеку продуктів по всьому харчовому ланцюгу.

Важливим аспектом міжнародного співробітництва у сфері стандартизації є робота Технічних комітетів зі стандартизації (далі за текстом – «ТК»). З 1993 року Україна є повноправним членом Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) та Міжнародної електротехнічної комісії (IEC). Українське агентство зі стандартизації (ДП «УкрНДНЦ»), що виконує функції Національного органу зі стандартизації країни (НОС) підтвердило свою участь у цих глобальних організаціях у 2015 році. На початок 2017 року 319 технічних підрозділів ISO співпрацювали з 83 національними ТК як Р- та О- члени. Українські ТК беруть участь у розробленні проектів стандартів, голосують за проекти стандартів ISO на різних етапах розроблення проекту, подають на розгляд різні типи коментарів і проходять комп'ютеризовані процеси голосування на порталі голосування ISO.

Крім того, Україна є членом Європейських комітетів зі стандартизації CEN та CENELEC з 1997 та з 2001 року відповідно. У цих організаціях Україна мала різні статуси, а в 2017 році отримала статус організації-компаньйона зі стандартизації. Такий статус передбачається для країн, які є кандидатами або можуть стати кандидатами на членство в ЄС. Окрім України, зараз цей статус мають Молдова та Грузія. Станом на 2 червня 2017 року відповідні договори підписано. 23 структурні підрозділи CENELEC та 324 структурні підрозділи CEN забезпечують технічними ресурсами 43 українських ТК. Інформація про гармонізовані стандарти, які були прийняті Україною, завантажується в бази даних CEN та CENELEC з метою виконання зобов'язань щодо членства перед

європейськими організаціями зі стандартизації³⁰. Україна також є членом Міждержавної ради зі стандартизації, метрології та сертифікації. Україну в ISC представляє не Українське агентство стандартизації, а Міністерство економіки України. Зрештою, участь України в ISO, IEC та CEN CENELEC дає ТК можливість швидко й безкоштовно отримувати проекти зі стандартизації, нещодавно опубліковані стандарти та інші технічні документи, а також можливість отримувати актуальну інформацію про міжнародну та регіональну стандартизацію та брати участь у засіданнях міжнародних та європейських технічних комітетів зі стандартизації³¹.

Інфраструктура якості для Індикатору сталого розвитку:

Інфраструктура якості для індикатору сталого розвитку (QI4SD), розроблений UNIDO, надає структуру індикаторів, які підсумовують загальний стан розвитку інфраструктури якості (ІЯ) країни та/або регіону, готовність підтримувати Цілі сталого розвитку (ЦСР). Країни групуються в групи за ВВП, а всередині цих груп країни ранжуються на основі готовності ІЯ до реалізації ЦСР. Важливо зазначити, що деяка інформація про рейтинги стосується рейтингів у цих групах, і що навіть у межах однієї групи за ВВП, країни значно відрізняються за розміром та іншими показниками зростання. Дані від організації INetQI збиралися з лютого по червень 2021 року. Однак рік даних може відрізнятися від року збору даних, оскільки ці організації мають різні часові рамки для оновлення власної інформації.

ІЯ є багатовимірною концепцією, яка розкладається на наступні п'ять вимірів, які фіксуються за допомогою 36 індикаторів із об'єднаних джерел даних: метрологія, стандартизація, оцінка відповідності, акредитація та політика. Україна має індикатор QI4SD **46,3**, що ставить її на **49-те** місце серед оцінюваних країн. Що стосується п'яти вимірів, Україна має значення 35,5 для метрології, 49,9 для стандартизації, 17,9 для оцінки відповідності та 81,8 для акредитації (наразі немає даних для виміру політики).

30 International Organization for Standardization (2003, August 21). SE UkrNDNC. ISO. <https://www.iso.org/member/2172.html>
31 Eastern Partnership Civil Society Forum (2017, August 1). European Standardization in Ukraine. European Union. <http://eap-csf.eu/wp-content/uploads/Final-Draft-analysis-Ukraine.pdf>

Україна добре себе показала у наступних сферах:

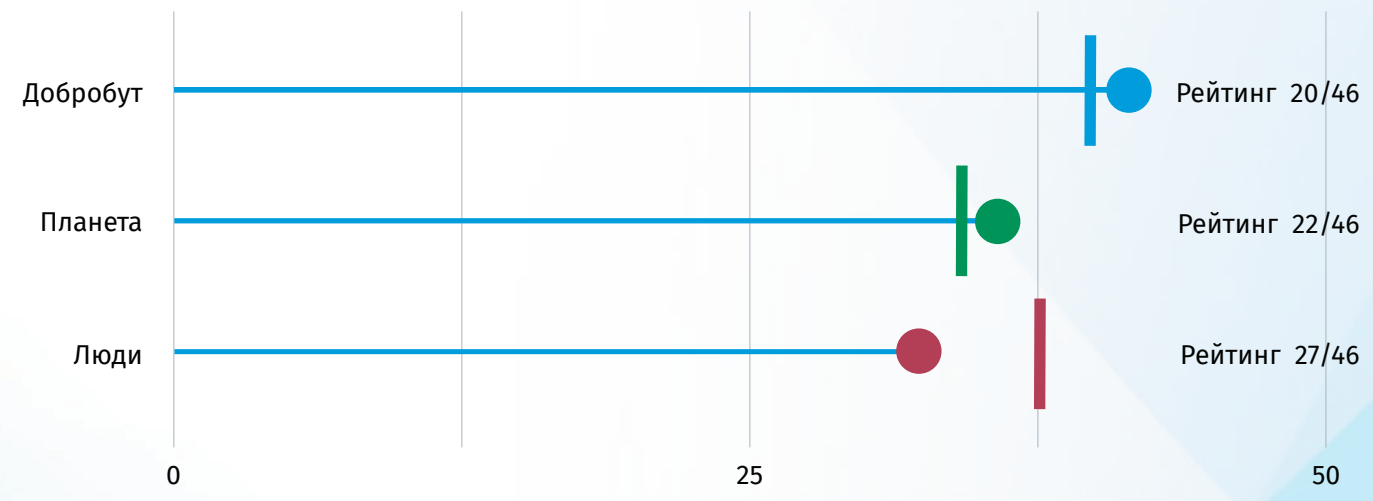
Сильні сторони	Вимір	Рейтинг	Значення	Одиниця
Кількість визнаних сертифікатів IECEE	Відповідність	7	1,860	Число
Обсяг СМС	Метрологія	22	27	Кількість видів
Сфери органів з акредитації IAF	Акредитація	28	9	Число

У той час, як Україні потрібно зосередитись на покращенні значень наступних показників:

Слабкі сторони	Вимір	Рейтинг	Значення	Одиниця
Залученість до проектних груп OIML	Метрологія	52	5	Комбінована оцінка
Участь ІТУ	Стандарти	53	3	Комбінована оцінка
Прийняті стандарти ISO	Стандарти	82	3	Число

У своїй групі за ВВП Україна ранжирувалася за трьома стовпами сталого розвитку (люди, добробут та планета) наступним чином:

Оцінка-«Р»

Більш детальну інформацію про індикатор QI4SD можна знайти на <https://hub.unido.org/qi4sd/>.

АНАЛІЗ ВІДМОВ

Санітарні та фітосанітарні (СФС) заходи, спрямовані на захист безпеки та здоров'я споживачів, і їх дотримання стосується як вітчизняної продукції, так і експорту. Коли продукти харчування та корми отримують відмову на кордоні, наслідки можуть бути надзвичайно жакливими та дорогими. Загальна вартість таких відмов включає втрату експортної продукції (оскільки вона зазвичай знищується країною-імпортером), витрати на транспортування, фрахт і страхування, а також пов'язані з цим витрати. Окрім втрати доходів, відмови завдають шкоди репутації країни-експортера, а країна-імпортер може втратити довіру до якості та безпеки продукції, що надходить із країни-експортера, тим самим знижуючи експортну конкурентоспроможність країни в довгостроковій перспективі. Експортерам може знадобитися продавати продукцію, від якої відмовились, зі знижкою, щоб врахувати ризик, і ризикувати приєднанням до списку виробників, які стикаються з посиленими перевітками (як у випадку експорту до ЄС)³². Набір даних про відмови на кордоні охоплює період з 2010 по 2022 роки.

Сукупний коефіцієнт відмов:

Сукупний коефіцієнт відмов (ARR) є простою сумою річної кількості відмов за період дослідження. Збільшення кількості відмов може відображати як збільшення обсягу експорту, так і рівень невідповідності продукції стандартам і правилам якості та

безпеки. Незважаючи на те, що ARR використовується для порівняння того, наскільки добре український експорт продовольства працює на різних ринках, важливо зазначити, що кожна країна може застосовувати різні підходи до перевірки. Наприклад, дані про відмову в США виключають м'ясо, птицю та продукти з них. Крім того, не всі країни-імпортери, включені до набору даних, відстежують обсяг, розмір і вартість партій у своїх даних про відмову. Отже, необхідний більш глибокий субаналіз, щоб полегшити порівняння кількості відмов від експорту харчових продуктів і кормів конкретної країни з обсягом харчових продуктів і кормових продуктів, експортованих цією країною на певний ринок.

Хоча аналіз даних про відмови на кордоні виявляється досить корисним для визначення деяких причин невідповідності стандартам безпеки харчових продуктів, важливо бути обережним і пам'ятати, що це не єдиний показник невідповідності. Наприклад, якщо певний продукт харчування та кормів не може бути експортований через неможливість отримати доступ до певного ринку з причин невідповідності, він не буде включений до набору даних про відмову на кордоні, який аналізується (оскільки відсутність експорту означає відсутність відмов). Відповідно, цей аналіз слід використовувати паралельно з іншими наборами даних і показниками, щоб отримати ширшу картину короткострокових і довгострокових проблем, що заважають інфраструктурі якості в конкретній країні.

32 Kareem, F. O., Brümmer, T. L., & Martinez-Zarzoso, I. (2015). Food safety standards, compliance and European Union's rejection of African exports: The role of domestic factors. GlobalFood Discussion Papers, 74. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/121845/1/837623928.pdf>

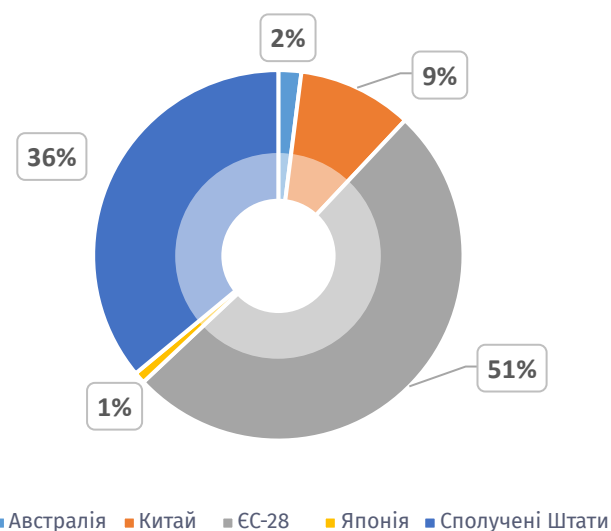

ТАБЛИЦЯ 2: Сукупна кількість відмов від HS 1-23 експорту української харчової продукції та кормів протягом 2010 – 2020рр.

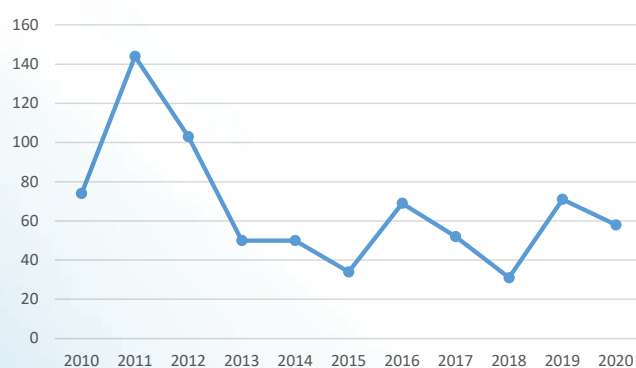
Ринки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Усього	%
Австралія	3	0	7	2	0	1	0	2	2	0	2	19	2%
Китай	0	0	1	4	12	1	7	14	0	32	5	76	10%
ЄС-28	44	94	67	14	23	17	18	9	16	60	38	400	51%
Японія	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	5	1%
США	27	49	27	30	15	15	43	26	13	9	29	283	36%
Усього	74	144	103	50	50	34	69	52	31	102	74	783	100%

Таблиця 2 і рисунок 3 показують, що загальна кількість відмов залишилась такою ж з 2010 до 2020 рр. Однак у 2011, 2012 і 2019 рр. спостерігався значний сплеск відмов з ринків ЄС-28. Згідно з **таблицею 2** та **рисунком 4**, протягом 2010 – 2020 років на європейський ринок припадала майже половина відмов (51%) українського сільськогосподарського експорту, а на американський – понад третина (36%). Оскільки експорт агропродовольчої продукції до ЄС становив понад 75% від загального українського експорту продовольства, такий високий показник у 48% має сенс. Ринок Китаю, Австралії та Японії покриває решту частки відмов (14%). Можна відзначити, що загальна кількість відмов від українських експортних продуктів харчування та кормів для п'яти ринків зменшилася на 16% з 74 до 58 за досліджуваний період. Це вважається покращенням, яке заслуговує на визнання та похвалу, оскільки кількість експорту зросла протягом цього десятиліття.

РИСУНОК 4: Частка відмов ринком, 2010 – 2020рр.

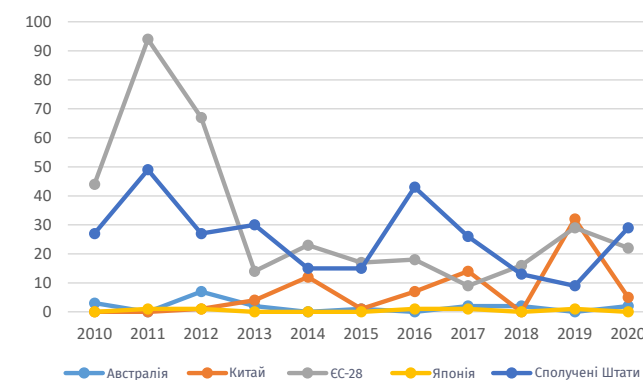

РИСУНОК 3: Еволюція глобальної кількості відмов для України для 5 ринків, 2010 – 2020рр.

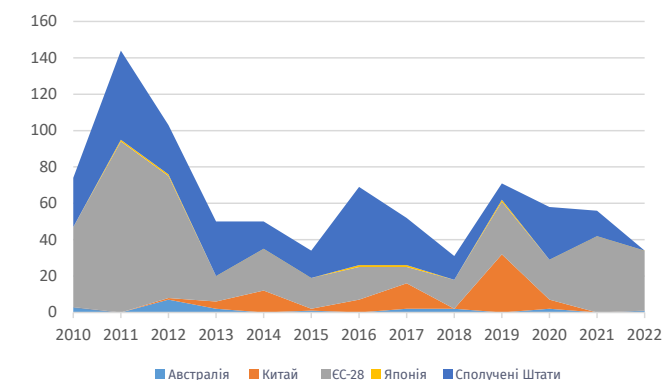

Таблиця 2 і рисунки 5 і 6 показують, що відмови з ринку ЄС-28 коливалися протягом періоду з 2010 до 2020 року. Крім того, згідно з **рисунком 7**, зазначаємо, що його частка у загальних відмовах фактично зменшилася за досліджуваний період (60% у 2010 році проти 38% у 2020 році). Однією з причин цього є те, що Україна, можливо, не експортувала багато своїх харчових продуктів на інші ринки в 2010 році. Для ринку Китаю був пік частки загальних відмов у 2019 році, причому на Китай припадало 45% відмов у тому році. У наступних розділах ми докладніше дослідимо ці коливання та з'ясуємо, чи велика кількість відмов пов'язана зі збільшенням експорту, чи існують інші причини, які призвели до зростання невідповідності харчових продуктів стандартам якості та безпеки.

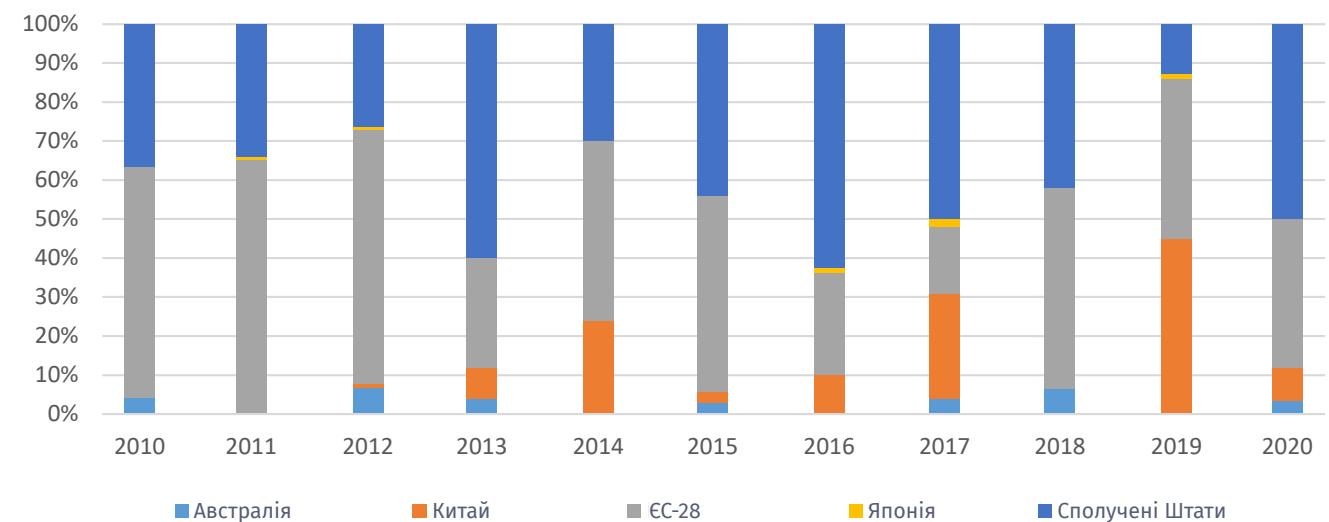
РИСУНОК 5: Еволюція ARR в розрізі ринку, 2010 – 2020рр.

РИСУНОК 6: Глобальна кількість відмов для всіх ринків, 2010 – 2020рр.

РИСУНОК 7: Частка відмов для експорту України в розрізі ринку, 2010 – 2020рр.

Таблиця 3 включає набори даних про відмови за 2021 та 2022рр. для всіх ринків, окрім ринку Китаю.

ТАБЛИЦЯ 3: Сукупна кількість відмов від українського експорту харчових продуктів і кормів HS 1-23 протягом 2010 – 2022 рр.

Ринки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Усього
Австралія	3	0	7	2	0	1	0	2	2	0	2	0	1	20
Китай	0	0	1	4	12	1	7	14	0	32	5	N/A	N/A	76
ЄС	44	94	67	14	23	17	18	9	16	29	22	42	33	475
Японія	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	5
США	27	49	27	30	15	15	43	26	13	9	29	14	0	297
Усього	74	144	103	50	50	34	69	52	31	71	58	56	34	873

Таблиця 3 показує, що кількість відмов на ринку ЄС у 2021 році зросла порівняно з попереднім роком. Однак у 2022 році, незважаючи на те, що експорт сільськогосподарських продуктів харчування та кормів до ЄС зріс на 91%, значення ARR знизилася з 42 у 2021 році до 33 у 2022 році. Для американського ринку зниження з 14 до 0 також може бути відмічено. Оскільки російське вторгнення почалося на початку 2022 року, експорт сільськогосподарської продукції з України до США зменшився на 15% у 2022 році порівняно з попереднім роком³³. Отже, можна зробити висновок, що Україна покращила свою відповідність вимогам безпеки харчових продуктів, встановленим ЄС та США.

Оскільки протягом періоду з 2010 до 2020 року було зафіксовано дуже мало відмов від експорту українських харчових продуктів і кормів на ринки Австралії та Японії, ці два ринки більше не обговорюватимуться, а аналіз буде зосереджений виключно на європейському, американському, і китайському ринках. Однак цікаво відзначити, що з 2017 року докладається узгоджених зусиль з сертифікації української сільськогосподарської продукції, щоб забезпечити її вихід на японський ринок, де висувуються підви-

щені вимоги до якості та безпеки продуктів харчування. У 2017 році були погоджені дозволи на імпорту української молочної продукції до Японії. Згодом у 2019 році³⁴ також були видані сертифікати здоров'я на експорт птиці, м'яса та свіжих яєць.

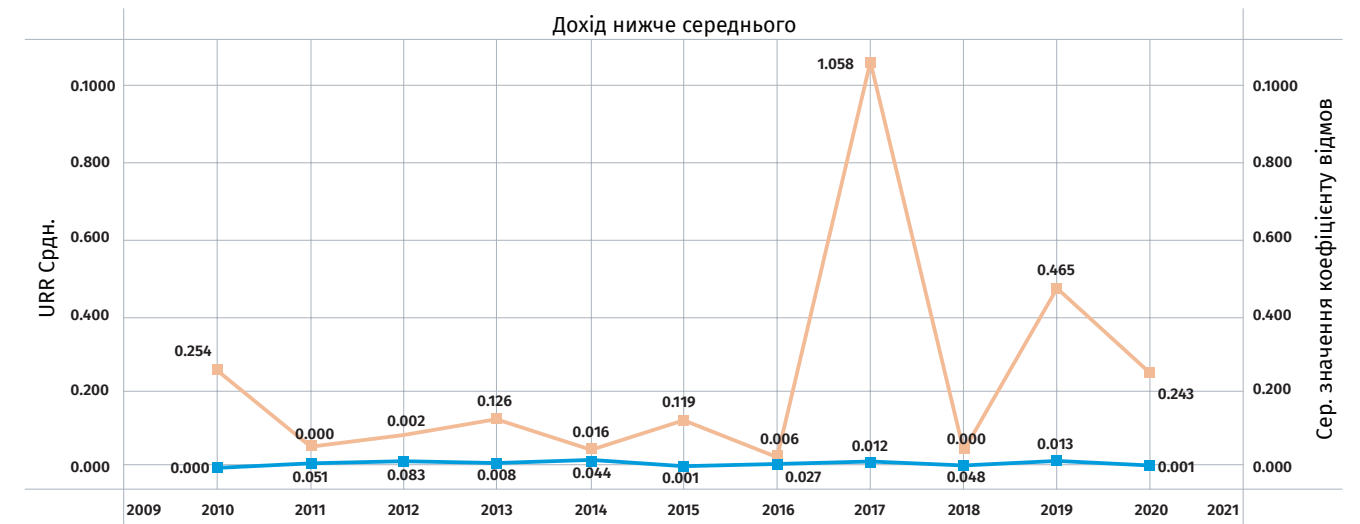
Середнє значення коефіцієнту відмов:

Середнє значення коефіцієнту відмов (URR) визначається як кількість відмов на 1 мільйон доларів США імпорту. Кольорові графіки представляють URR для України за період з 2010 по 2022 рік для продуктів харчування та кормів HS 1-23 для певного ринку. URR України (кольорова крива) порівнюється із середнім URR для категорії доходу Світового банку, до якої належить Україна, тобто рівня доходу нижче середнього (сіра крива). Індикатор URR враховує зміни в обсязі експорту таким чином, що забезпечує пряме вимірювання рівня невідповідності. Вищий URR свідчить про вищий рівень невідповідності України щодо безпеки та якості харчових продуктів.

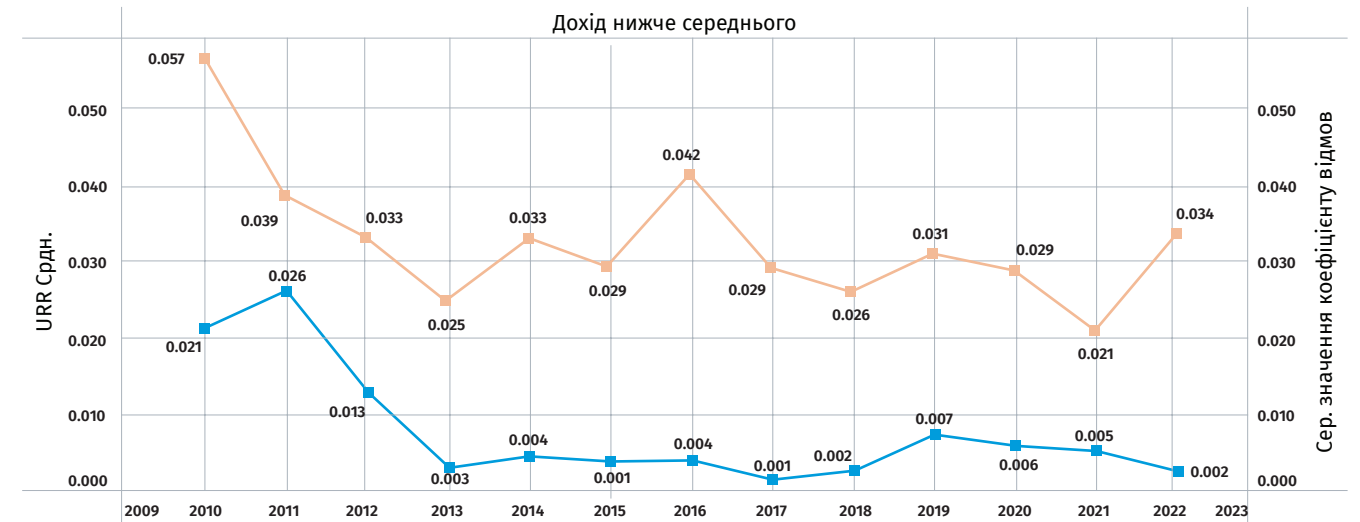

РИСУНОК 8: URR для українського експорту харчової продукції і кормів HS 1-23 на 3 ринки, 2010 – 2022рр.

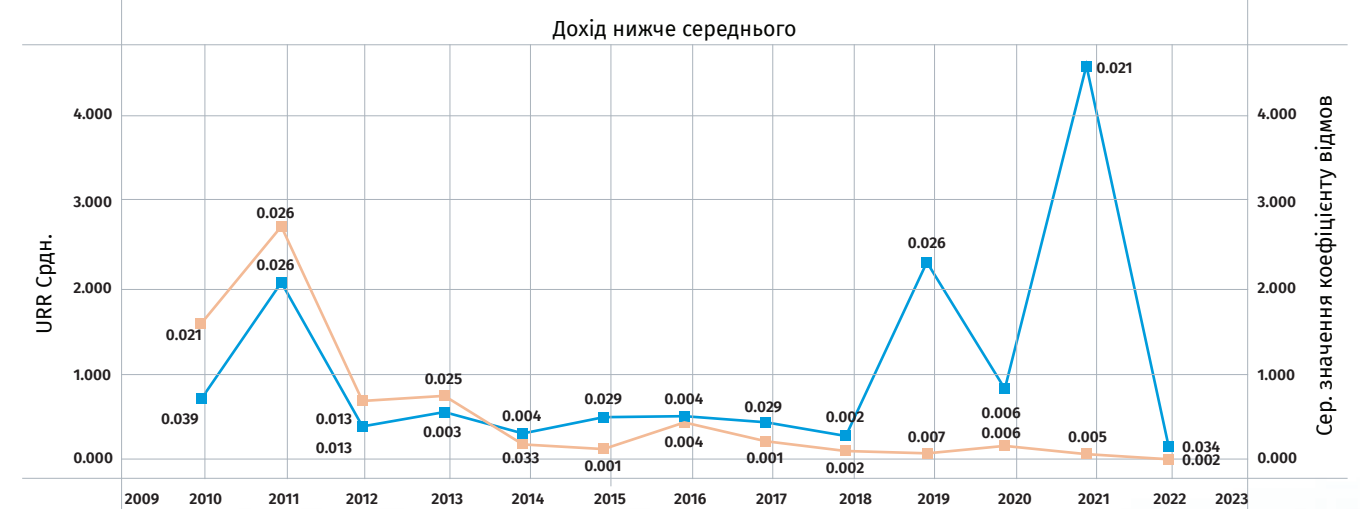
Китай

Європейський Союз

Сполучені Штати

33 Statista. (2023). Export values of agricultural products from 2017 to 2022. <https://www.statista.com/statistics/1403371/ukraine-agricultural-exports/#:~:text=Agricultural%20export%20value%20from%20Ukraine%202017%20to%202022&text=Ukraine%20exported%20agricultural%20products%20worth,percent%20from%20the%20previous%20year>

34 Embassy of Ukraine in Japan (2021, January 26). Japan-Ukraine Bilateral Trade. Trade and Economic Cooperation. <https://japan.mfa.gov.ua/en/partnership/trade-and-economic-cooperation/japan-ukraine-bilateral-trade>

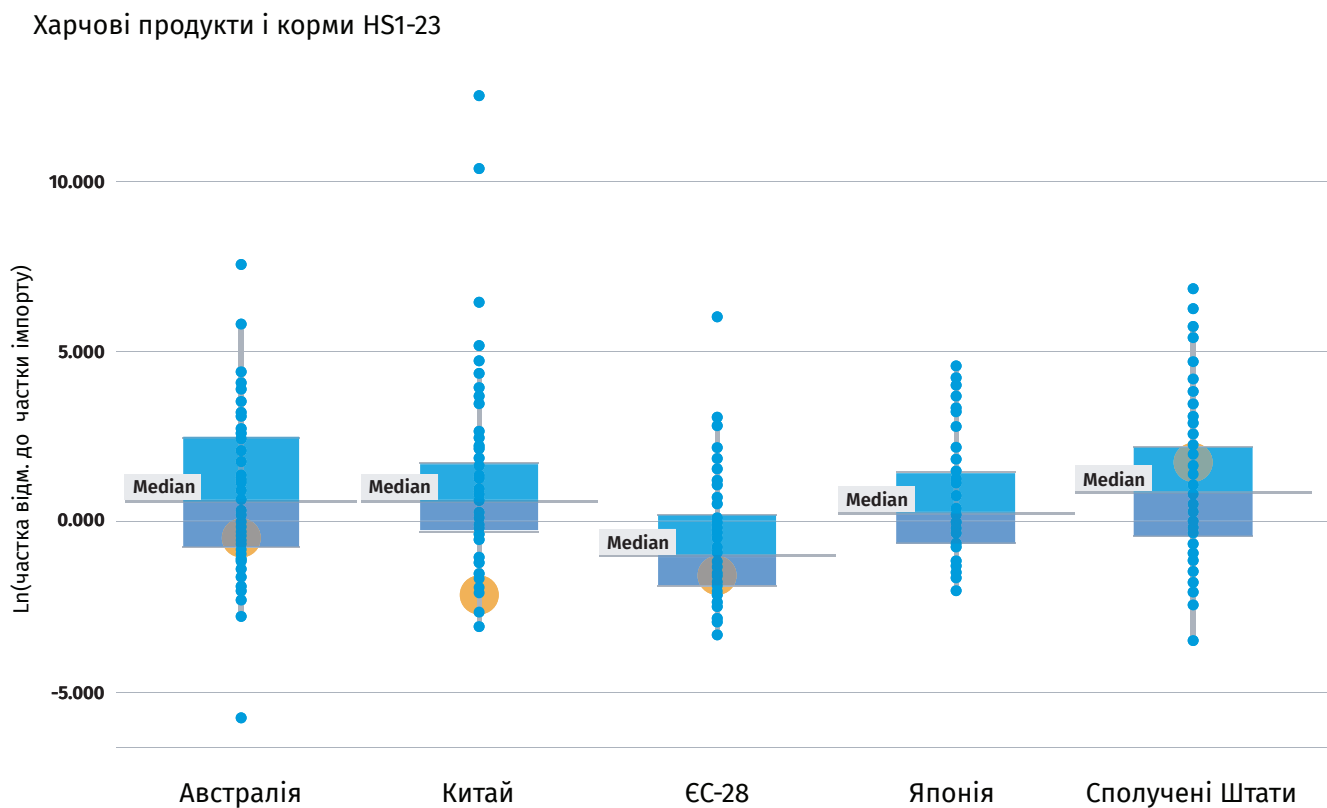
Згідно з **рисунком 8**, URR України на європейському ринку харчових продуктів і кормів коливався від 0,001 до 0,026 протягом 2010 – 2022 рр. із середнім значенням 0,008, що означає, що на кожен 1 мільярд доларів США імпорту з України до ЄС, було близько восьми відмов. Цей показник є дуже низьким і нижчим за усереднене URR усіх країн з рівнем доходу нижче середнього за класифікацією Світового банку. Це свідчить про те, що Україна докладає значних зусиль для відповідності європейським нормам безпеки та якості харчових продуктів. У 2022 році, зокрема, значення URR було нижчим, ніж у попередньому році. На китайському ринку URR України є стабільним, близьким до нуля та нижчим за усереднене URR для всіх країн із рівнем доходу нижче середнього. Для американського ринку URR України був вищим за середній URR для всіх країн із рівнем доходу нижче середнього з 2010 по 2016 рік, а потім став нижчим за середній. Він також зазнав піків у 2011 році (2,671), у 2013 році (0,736) і в 2016 році (0,442), і було б цікаво глибше дослідити основні причини цього зростання. Укра-

їна явно доклала зусиль, щоб зменшити кількість відмов на ринку США, оскільки її значення URR продовжувало знижуватися з 2020 року та досягло значення 0 у 2022 році.

Відносний показник коефіцієнту відмов:

Гістограми на **рисунку 9** відображають розподіл відносного коефіцієнта відмов (RRR) (відношення логарифмів) для експорту України продуктів харчування та кормів H1-23 у 2020 році. Показник RRR (відношення логарифмів) є натуральним логарифмом відношення частки України в загальній кількості відмов до частки в загальному імпорті. Цей показник забезпечує зручне вимірювання ефективності країн відносно одна одної за рік або за певний період часу. Вищий RRR (відношення логарифмів) для України означає гіршу ефективність щодо безпеки харчових продуктів і стандартів якості на цьому ринку порівняно з іншими ринками.

РИСУНОК 9: RRR для українського експорту харчових продуктів і кормів HS 1-23 2020 році

ТАБЛИЦЯ 4: RRR українського експорту харчових продуктів і кормів HS 1-23 у 2020 році

Китай		ЄС-28		Сполучені Штати	
Середнє значення	Україна	Середнє значення	Україна	Середнє значення	Україна
0.541	-2.203	- 1.031	-1.629	0.858	1.697

RRR, як показано на **рисунку 9** і в **таблиці 4**, є вищим для України в 2020 році на американському ринку порівняно з іншими ринками, що означає нижчі показники щодо безпеки харчових продуктів і стандартів якості на цьому ринку (середнє значення = 0,858 і RRR для України = 1,697) порівняно з іншими ринками. Тому зусилля повинні бути зосереджені на покращенні ситуації з дотриманням американських правил безпеки харчових

продуктів. Український експорт був кращим на європейському ринку, ніж на інших ринках, а також кращим, ніж інші країни-експортери на тому самому ринку в середньому, і набагато кращим на китайському ринку (середнє значення = 0,541 і RRR України = -2,203) у 2020 році. Значення RRR для європейського ринку ще більше покращилося у 2022 році, досягнувши значення -2,128, тоді як середнє значення становило -0,275.

ПРИЧИНИ ВІДМОВ

Частота причин відмов:

Частота причин відмови — це загальна кількість партій, яким було відмовлено, на кордоні з певної причини. Приклади можливих причин для відмови включають маркування, гігієнічні умови, фальсифікацію, відсутній документ, добавку, бактеріальне забруднення, залишки пестицидів,

залишки ветеринарних препаратів, мікотоксини, важкі метали та упаковку. «Сукупна частота причин відмов» може відрізнятися від «сукупної кількості відмов», оскільки одна партія може бути відхилена з кількох причин.

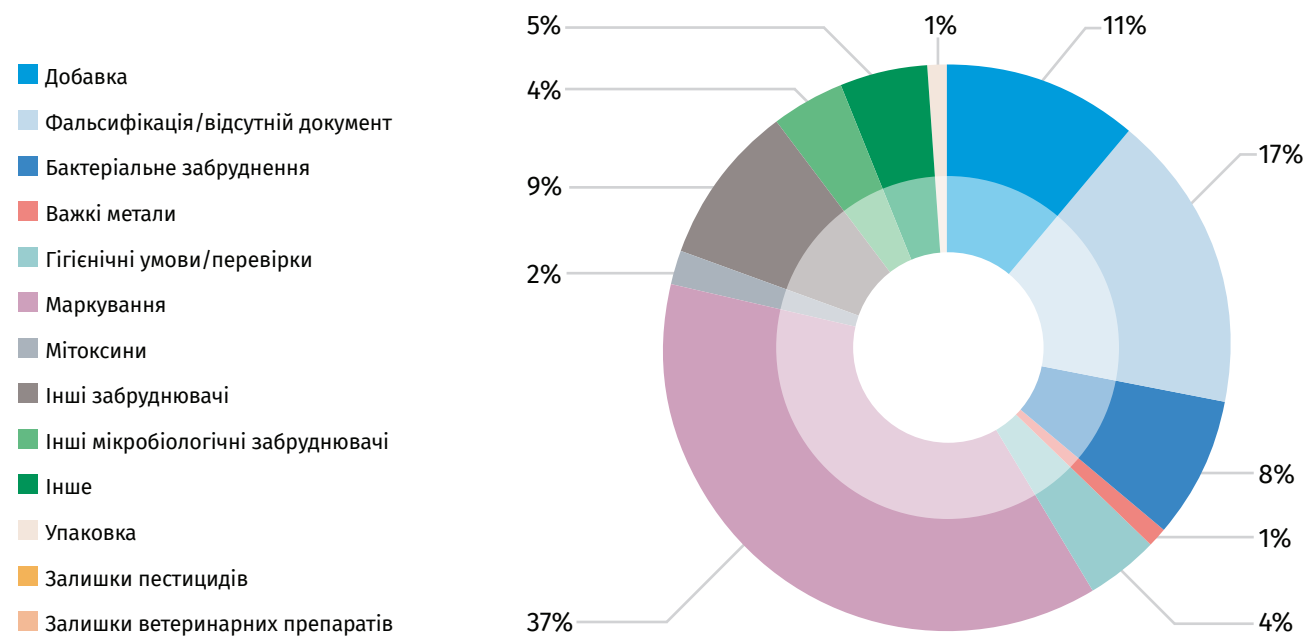
Загальні причини відмов:

ТАБЛИЦЯ 5: Частота причин відмов (Кількість & %) від українського експорту харчових продуктів і кормів HS 1-23 на 3 ринки протягом 2010 – 2020рр.

Україна	Китай		ЄС		США		Усього	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
Добавка	8	10%	19	5%	135	13%	177	11%
Фальсифікація / відсутній документ	45	57%	16	4%	204	19%	276	17%
Бактеріальне забруднення	4	5%	51	14%	50	5%	136	8%
Важкі метали	7	9%	5	1%	0	0%	12	1%
Гігієнічні умови / перевірки	5	6%	16	4%	41	4%	71	4%
Маркування	1	1%	1	0%	590	56%	617	37%
Мікотоксини	0	0%	21	6%	0	0%	28	2%
Інші забруднення	5	6%	142	38%	0	0%	151	9%
Інші мікробіологічні забруднення	0	0%	29	8%	0	0%	72	4%
Інші	4	6%	56	15%	12	1%	81	5%
Упаковка	0	0%	4	1%	0	0%	6	0%
Залишки пестицидів	0	0%	8	2%	14	1%	0	0%
Залишки ветеринарних препаратів	0	0%	6	2%	13	1%	20	1%
Усього	79	100%	505	100%	1,093	100%	1,647	100%

РИСУНОК 10: Сукупна частота причини відмов (%) від українського експорту харчових продуктів і кормів HS 1-23 для 3 ринків протягом 2010 – 2020рр.

На **рисунку 10** і в **таблиці 5** показано загальну частоту причин відмов від харчових продуктів і кормів, експортованих з України на три ринки, протягом 2010–2020 років. Частота причин відмов – це загальна кількість партій, яким відмовлено на кордоні в'їзду з конкретної причини. Цей показник допомагає країнам-експортерам визначити сфери нарощування потенціалу (вирішуючи ключові причини відмови) для досягнення або покращення відповідності стандартам міжнародної торгівлі. Ос-

новними причинами відмов для України протягом зазначеного періоду часу були маркування (37%) та фальсифікація/відсутній документ (17%). Іншими причинами були добавки (11%), інші забруднювачі (9%) і бактеріальні забруднювачі (8%). Таким чином, Україні необхідно зміцнити свій потенціал у сфері безпеки, гігієни, методів оцінки та контролю, щоб відповідати міжнародним нормам щодо основних причин відмов: **маркування, фальсифікація/відсутній документ** та, меншою мірою, **добавки**.

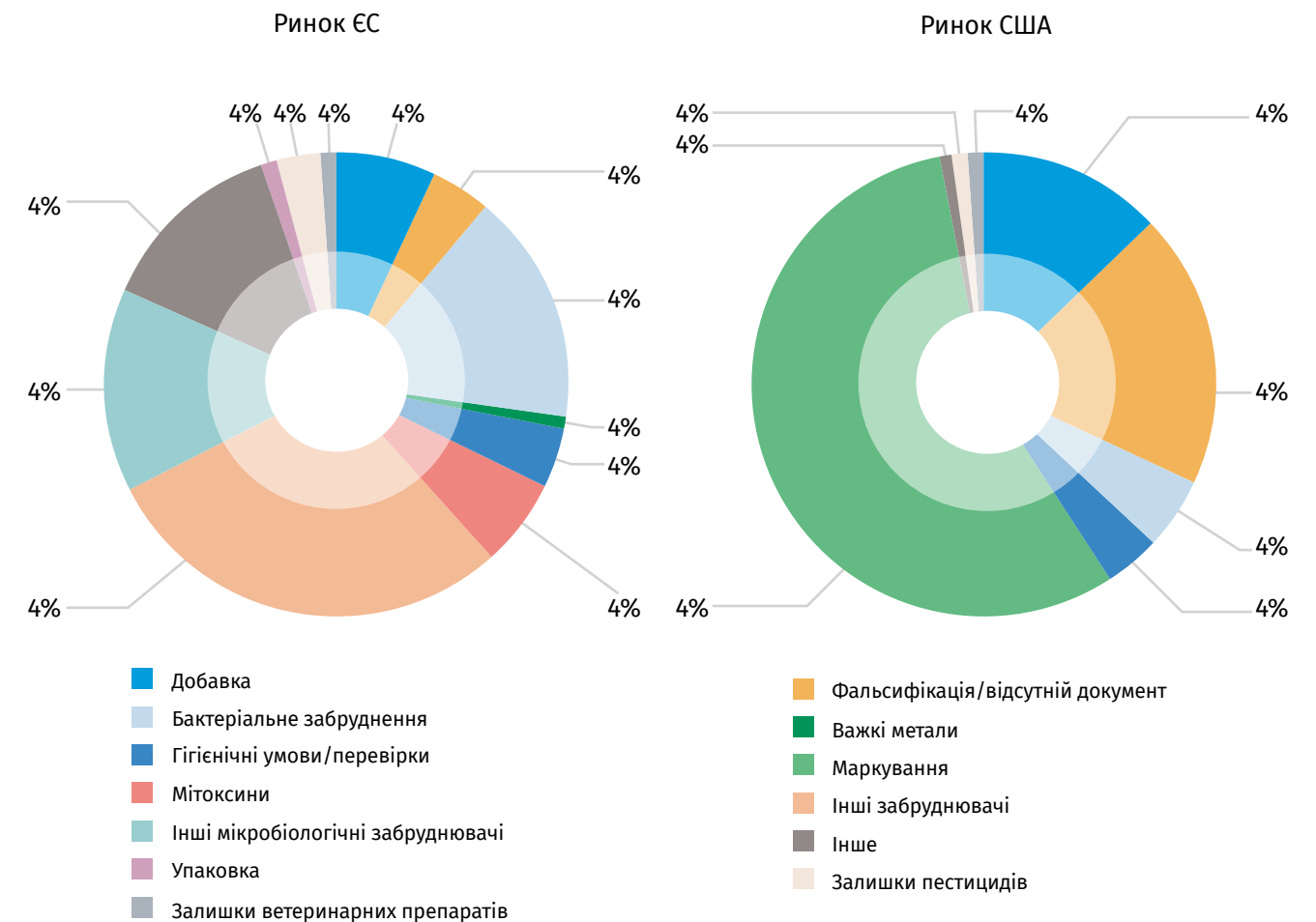
ТАБЛИЦЯ 6: Частота причин відмов (Кількість & %) українського експорту харчових продуктів і кормів HS 1-23 на 2 ринки протягом 2010 – 2022рр.

Україна	ЄС		США	
	Кількість	%	Кількість	%
Добавка	34	7%	135	13%
Фальсифікація / відсутній документ	21	4%	210	19%
Бактеріальне забруднення	82	16%	50	5%
Важкі метали	5	1%	0	0%
Гігієнічні умови / перевірки	22	4%	44	4%
Маркування	1	0%	615	56%
Мікотоксини	28	6%	0	0%
Інші забруднювачі	146	29%	0	0%
Інші мікробіологічні забруднювачі	72	14%	0	0%
Інші	65	13%	12	1%
Упаковка	6	1%	0	0%
Залишки пестицидів	16	3%	14	1%
Залишки ветеринарних препаратів	7	1%	13	1%
Усього	505	100%	1,093	100%

Причини для відмови зі сторони ринку:

Рисунок 11 ілюструє причини відмови від української харчової продукції і кормів на ринках ЄС та США.

РИСУНОК 11: Частота причин відмов (%) для українського експорту харчових продуктів і кормів HS 1-23 в розрізі ринку протягом 2020 – 2022рр.

Таблиця 6 та **рисунок 11** показують, що для американського ринку найпоширенішими причинами відмови від українських експортних продуктів харчування і кормів у період з 2010 по 2022 роки були маркування (56%), фальсифікація/відсутній документ (19%) та добавки (13%). Інспектори Міністерства сільського господарства США та Управління з санітарного нагляду за якістю харчових продуктів і медикаментів контролюють виробництво на території США понад 80% харчових продуктів – риби, морепродуктів, овочів і молочних продуктів. Заходи, вжиті USDA та FDA, коштували загалом 2 мільярди доларів (2019 рік). Така високий ціник виправданий чудовою ефективністю режиму перевірки в США. Україна має зміцнити свій потенціал для експорту сільськогосподарської продукції, яка відповідає вимогам маркування США.

На ринку ЄС найпоширенішими причинами відмов за той самий період часу були інші забруднювачі (29%), бактеріальне забруднення (16%), інші мікробіологічні забруднювачі (14%) та інші (13%). Відмови, спричинені **бактеріальними, мікробіологічними та хімічними** забрудненнями, складають майже дві третини від загальної кількості причин відмов на європейському ринку. Щоб запобігти ризику бактеріального зараження, подібного до того, що спричинило спалах E. coli 0104 у Німеччині та 15 інших країнах у 2011 році, який вразив 3900 людей і спричинив 51 смерть, слід дотримуватися правил безпеки на кожному етапі харчового ланцюжка від вирощування до збору врожаю до обробки та зберігання. Це особливо важливо для овочів, оскільки вони споживаються сирими³⁵.

35 Faour-Klingbeil, D., & Todd, E. C. D. (2018). A Review on the Rising Prevalence of International Standards: Threats or Opportunities for the Agri-Food Produce Sector in Developing Countries, with a Focus on Examples from the MENA Region. Foods (Basel, Switzerland), 7(3), 33. <https://doi.org/10.3390/foods7030033>

Причини відмов від фруктів і горіхів, істівних, шкірки цитрусових або динь (HS 08) в розрізі ринку:

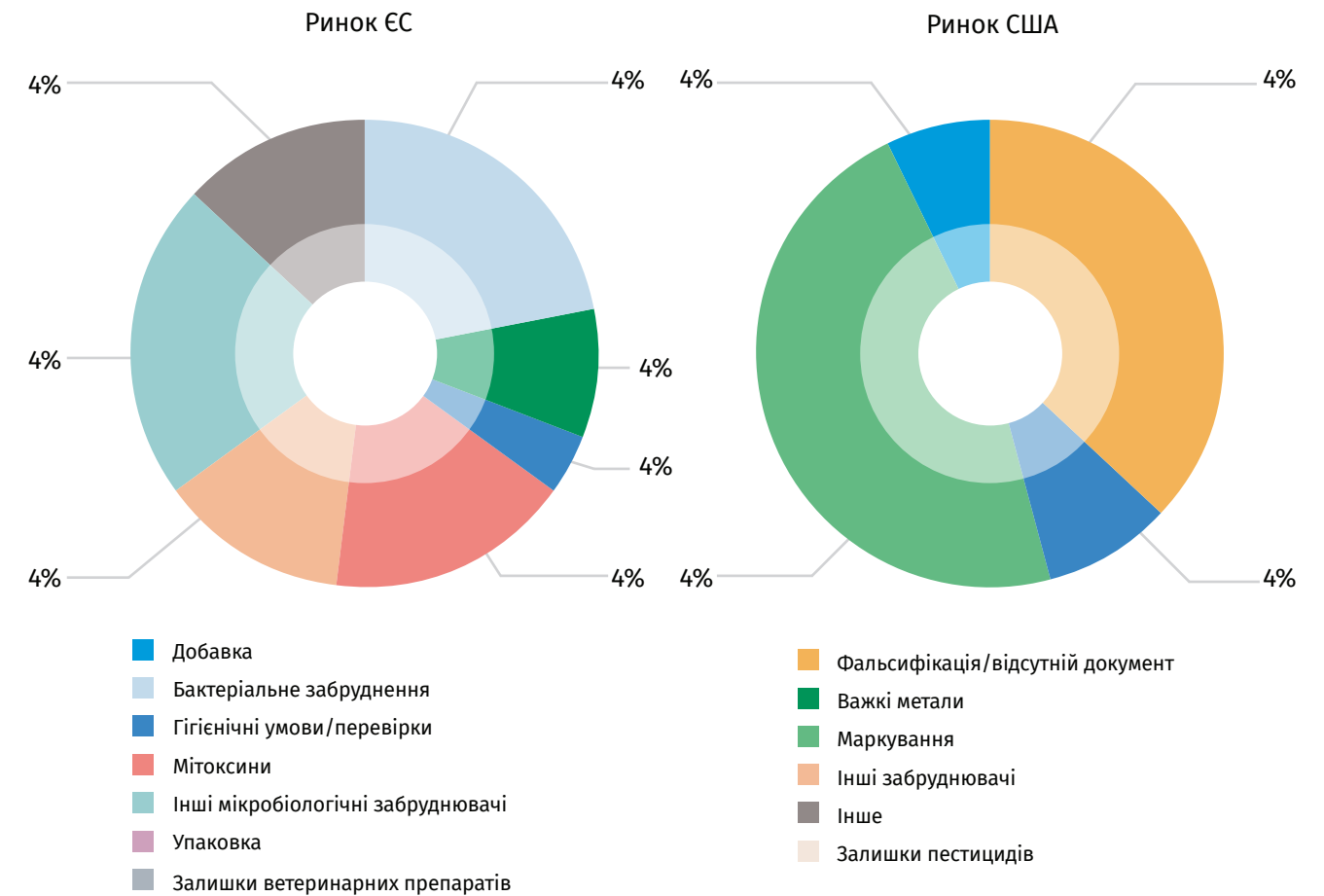
Фрукти і горіхи є одними з найбільш експортованих товарів з України, і в першому кварталі 2024 року дохід від експорту українських фруктів та горіхів зріс на 47% порівняно з аналогічним періодом попереднього року, досягнувши 87 мільйонів доларів. Найбільший прибуток отримано від волоських горіхів (38 мільйонів доларів), заморо-

женої полуниці та фруктів (20 мільйонів доларів), яблук і груш (11 мільйонів доларів)³⁶. Оскільки відмова від експорту більш ймовірна для фруктів і горіхів, ніж для інших продуктів, таких як оброблені харчові продукти, варто заглибитися в основні причини відмови від цих товарів.

ТАБЛИЦЯ 7: Частота причин для відмови від (кількість & %) українського експорту фруктів і горіхів, істівних; шкірки цитрусових або динь (HS 08) на 2 ринки протягом 2010 – 2022 рр.

Україна HS 08	ЄС		США	
	Кількість	%	Кількість	%
Добавка	0	0%	5	7%
Фальсифікація / відсутній документ	0	0%	26	37%
Бактеріальне забруднення	5	22%	0	0%
Важкі метали	2	9%	0	0%
Гігієнічні умови / перевірки	1	4%	6	9%
Маркування	0	0%	33	47%
Мікотоксини	4	17%	0	0%
Інші забруднювачі	3	13%	0	0%
Інші мікробіологічні забруднювачі	5	22%	0	0%
Інші	3	13%	0	0%
Упаковка	0	0%	0	0%
Залишки пестицидів	0	0%	0	0%
Залишки ветеринарних препаратів	0	0%	0	0%
Усього	23	100%	70	100%

РИСУНОК 12: Частота причини для відмов (%) від українського експорту фруктів і горіхів (HS 08) на 2 ринки протягом 2010 – 2022рр.

Таблиця 7 і рисунок 12 демонструють, що для американського ринку найпоширенішими причинами відмови від експорту українських фруктів і горіхів протягом періоду з 2010 по 2022 роки були **маркування (47%)** і **фальсифікація/відсутній документ**

(37%). На європейському ринку причини відмови за той самий період часу були досить різними, але в основному спричинені **бактеріальним, мікробіологічним та хімічним забрудненням**.

36 Tridge (2024, April 24). Revenues from the export of fruits and nuts from Ukraine jumped by nearly 50 percent. <https://www.tridge.com/news/revenues-from-the-export-of-fruits-and-nuts--jlalsu>

Причини відмов від олійного насіння та олійних культур, інших зернових, насіння та плодів, промислових або лікарських рослин, соломи та кормів (HS 12) в розрізі ринку:

У 2022 році ЄС був найбільшим торговим партнером України, на частку якого припадало 55,2% її торгівлі товарами на суму 57,8 млрд євро. Найпопулярнішими експортними товарами України до ЄС за вартістю були зернові (становивши 16,5% від загального експорту), насіння олійних культур (11,7%), тваринні або рослинні жири та олії (10,7%), залізо та сталь (9,3%), а

також руди та олень і зола (8,4%). У 2022 році Україні вдалося випередити США та вона стала третім за величиною джерелом імпорту агропродовольчої продукції ЄС. Тому, як одного з найбільш експортованих агропродовольчих товарів, корисно більш детально вивчити причини відмови від українського олійного насіння, що експортується до ЄС та США.

ТАБЛИЦЯ 8: Частота причин для відмов від (кількість & %) українського експорту олійного насіння та олійних культур, різних зернових, насіння та плодів, промислових або лікарських рослин, соломи та кормів (HS 12) на 2 ринки протягом 2010 – 2022рр.

Україна HS 12	ЄС		США	
	Кількість	%	Кількість	%
Добавка	0	0%	0	7%
Фальсифікація / відсутній документ	2	1%	18	69%
Бактеріальне забруднення	3	2%	0	0%
Важкі метали	0	0%	0	0%
Гігієнічні умови / перевірки	0	0%	0	0%
Маркування	0	0%	8	31%
Мікотоксини	4	3%	0	0%
Інші забруднювачі	131	84%	0	0%
Інші мікробіологічні забруднювачі	7	4%	0	0%
Інші	4	3%	0	0%
Упаковка	0	0%	0	0%
Залишки пестицидів	5	3%	0	0%
Залишки ветеринарних препаратів	0	0%	0	0%
Усього	156	100%	26	100%

РИСУНОК 13: Частота причин для відмов від українського експорту олійного насіння та олійних культур, різних зернових, насіння та плодів (HS 12) в розрізі ринку протягом 2010 – 2022рр.

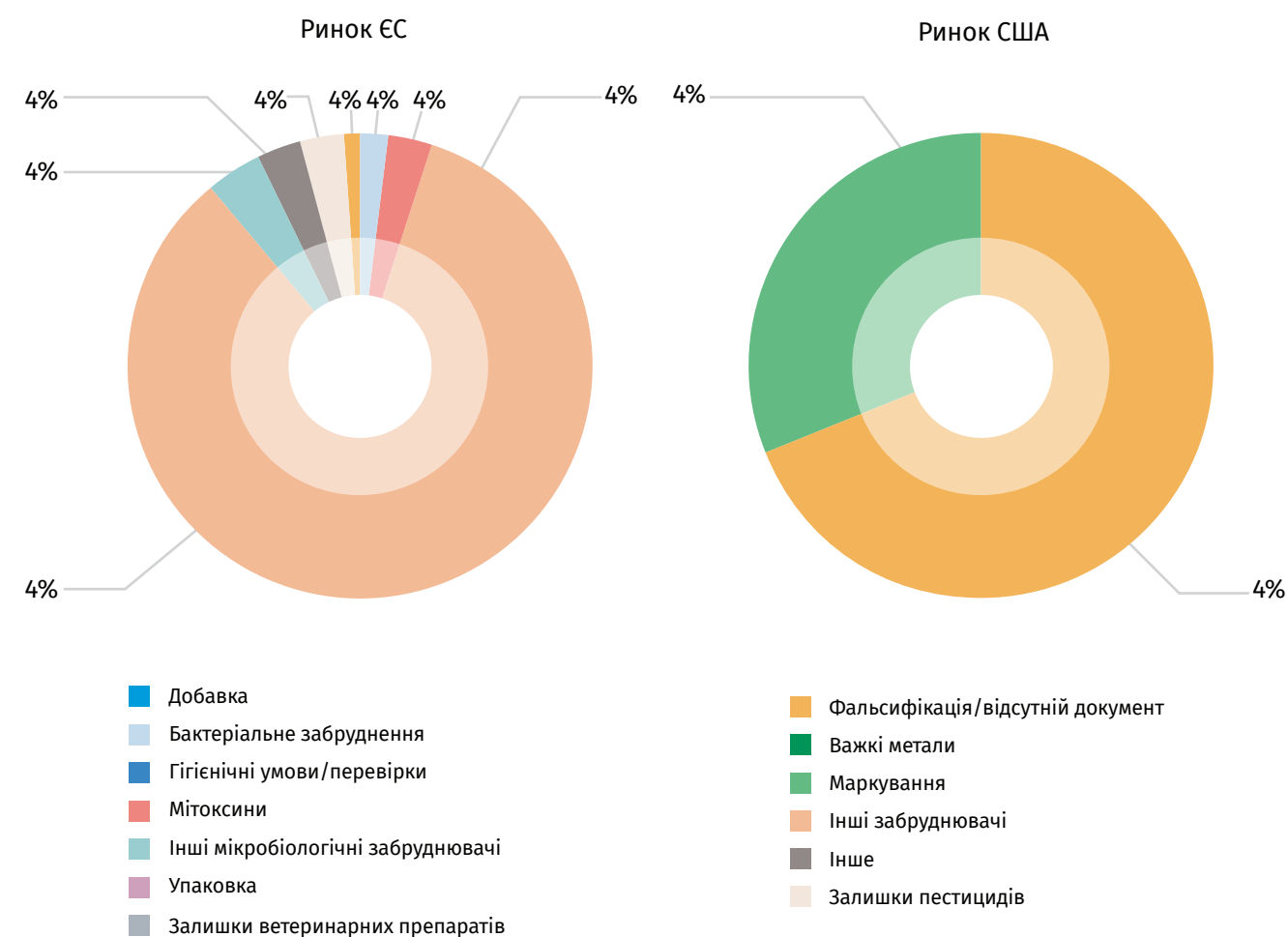

Рисунок 13 і таблиця 8 показують, що для європейського ринку найпоширенішою причиною відмови від експорту українського олійного насіння в період з 2010 по 2022 роки були інші забруднювачі (84%). Для американського ринку найпоширенішими причинами відмови протягом того ж періоду

для експорту HS 12 були **фальсифікація/відсутній документ** (69%) та **маркування** (31%). Цікаво також відзначити, що кількість відмов з європейського ринку олійних значно перевищила кількість відмов з американського ринку

A. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Порівняння країн:

ТАБЛИЦЯ 9: Основні показники 3-х країн – України, Грузії і Молдови

	Україна	Грузія	Молдова
ВВП у млрд дол. США– 2022р.	160.5	24.78	14.51
Загальна кількість населення в млн – 2022р.	38	3.71	2.54
ВВП на душу населення в дол. США– 2022р.	4,534	6,675	5,714
Додана вартість від сільського і лісового господарства та рибальства – 2022 р.	8.2%	6%	8.3%
Індекс людського розвитку – 2022р.	0.734	0.814	0.763
Індекс ефективності логістики (Загальний) – 2023р.	2.7	2.7	2.5
Індекс безпеки харчових продуктів – 2020р.	60	40	N/A
Відсоток населення, зайнятого в сільському господарстві – 2021р.	15%	40%	55%
Основна сільськогосподарська продукція, що експортується – 2022р.	Кукурудза, олії, пшениця, ріпак, насіння соняшнику	Вино, міцні алкогольні напої, інші горіхи, ароматизована вода, тютюнові вироби	Кукурудза, насіння соняшнику, олії, вино, яблука та груші, пшениця
Основні торгові партнери – 2022р.	Польща, Китай, Німеччина, Туреччина, Румунія	Росія, Китай, Туреччина, Азербайджан, США	Україна, Румунія, Італія, Росія, Туреччина, Німеччина, Китай

Хоча Україна має найбільшу економіку серед трьох країн: України, Грузії та Молдови, ці країни мають спільні економічні показники та мають привілейовані торговельні відносини з ЄС. Крім того, з 2014 року три країни запровадили Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ПВЗВТ), яка передбачає зниження тарифів і безмитні импорт-

ні квоти, спрямовані на полегшення торгівлі між ними та ЄС, включаючи торгівлю сільськогосподарською продукцією. Отже, цікаво порівняти глобальні показники щодо дотримання правил безпеки харчових продуктів на основних ринках України з показниками Грузії та Молдови.

Сукупний коефіцієнт відмов:

Сукупний коефіцієнт відмов показаний для України, Грузії і Молдови у таблиці 10.

ТАБЛИЦЯ 10: Сукупна кількість відмов від експорту харчових продуктів і кормів (HS 1-23) протягом 2010 – 2020рр.

Україна													
Ринки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Усього	%
Австралія	3	0	7	2	0	1	0	2	2	0	2	19	2%
Китай	0	0	1	4	12	1	7	14	0	32	5	76	10%
ЄС-28	44	94	67	14	23	17	18	9	16	60	38	400	51%
Японія	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	5	1%
Сполучені Штати	27	49	27	30	15	15	43	26	13	9	29	283	36%
Усього	74	144	103	50	50	34	69	52	31	102	74	783	100%

Грузія													
Ринки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Усього	%
Австралія	0	0	0	1	2	0	0	2	0	0	0	5	3%
Китай	0	0	2	2	0	2	17	25	1	0	0	49	29%
ЄС-28	5	9	3	1	0	5	13	8	10	17	14	85	50%
Японія	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1%
Сполучені Штати	4	3	2	4	0	2	8	0	3	0	3	29	17%
Усього	9	12	1	8	2	10	38	35	14	17	17	169	100%

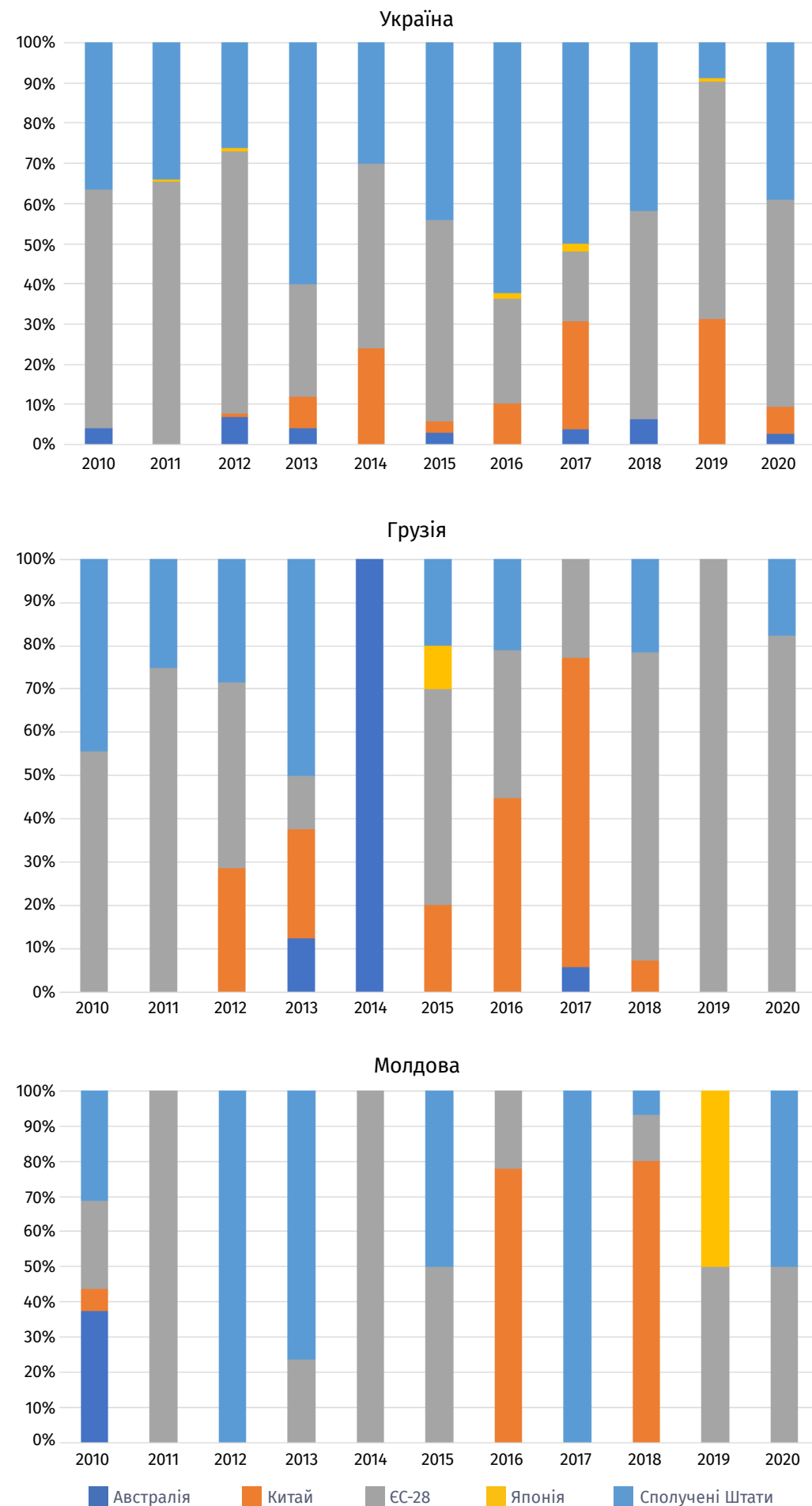
Молдова													
Ринки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Усього	%
Австралія	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6%
Китай	1	0	0	0	0	0	7	0	12	0	0	20	20%
ЄС-28	4	24	0	4	4	1	2	0	2	2	3	46	46%
Японія	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	2%
Сполучені Штати	5	0	1	13	0	1	0	1	1	0	3	25	25%
Усього	16	24	1	17	4	2	9	1	15	4	6	99	100%

Таблиця 10 і рисунок 14 показують, що відмови на кордоні ЄС мають найвищу частку всіх відмов на п'яти ринках протягом 2010–2020 років для українського, грузинського та молдовського експорту – 51%, 50% і 46% відповідно. Для інших ринків відмови на кордоні товарів, що надходять на ринок США, становить щонайбільше третину від загаль-

ної кількості відмов за той самий період (36% для України, 17% для Грузії та 25% для Молдови). Таким чином, ми можемо зробити висновок, що Україна, Грузія та Молдова повинні спершу зосередитися на зменшенні відмов європейської влади від експорту харчових продуктів і кормів на кордоні.

РИСУНОК 14: Частка відмов від експорту харчових продуктів і кормів (HS 1-23) в розрізі ринку, 2010 — 2020рр.

Виходячи з **рисунка 14**, частка відмов в ЄС порівняно з іншими ринками стабільно була високою для українського та грузинського експорту з 2010 по 2020 рік. У випадку з Молдовою загальна кількість відмов зменшувалася з 2019 року, що похвально, враховуючи зростання обсягів молдавського експорту продуктів харчування та кормів протягом досліджуваного десятиліття. У той час як у Грузії та Молдові не було відмов на ринку Китаю в 2019 і 2020 роках, в Україні спостерігався сплеск з 32 відмовами в 2019 році на цьому ж ринку. Що стосується американсько-

го ринку, то кількість відмов від молдавського та грузинського експорту залишається стабільно низькою. У наступному розділі буде представлено інший показник, відомий як одиниця вимірювання коефіцієнту відмов. Цей показник дозволяє точно виміряти невідповідність продукції з певної країни на конкретному ринку, незалежно від того, збільшилася чи зменшилася кількість експорту на цей ринок.

Таблиця 11 включає набори даних відмов за 2021 та 2022рр. для всіх ринків, окрім китайського.

ТАБЛИЦЯ 11: Сукупна кількість відмов від експорту харчових продуктів і кормів HS 1-23 протягом 2010 – 2022рр.

Україна														
Ринки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Усього
Австралія	3	0	7	2	0	1	0	2	2	0	2	0	1	20
Китай	0	0	1	4	12	1	7	14	0	32	5	Н/Д	Н/Д	76
ЄС	44	94	67	14	23	17	18	9	16	60	38	42	33	475
Японія	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	5
США	27	49	27	30	15	15	43	26	13	9	29	14	0	297
Усього	74	144	103	50	50	34	69	52	31	102	74	56	34	873

Грузія														
Ринки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Усього
Австралія	0	0	0	1	2	0	0	2	0	0	0	0	0	5
Китай	0	0	2	2	0	2	17	25	1	0	0	Н/А	Н/А	49
ЄС	5	9	3	1	0	5	13	8	10	17	14	9	9	132
Японія	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
США	4	3	2	4	0	2	8	0	3	0	3	0	0	30
Усього	9	12	1	8	2	10	38	35	14	17	17	9	9	217

Молдова														
Ринки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Усього
Австралія	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Китай	1	0	0	0	0	0	7	0	12	0	0	Н/А	Н/А	20
ЄС	4	24	0	4	4	1	2	0	2	2	3	1	7	54
Японія	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
США	5	0	1	13	0	1	0	1	1	0	3	0	0	25
Усього	16	24	1	17	4	2	9	1	15	4	6	1	7	107

Таблиця 11 показує, що відбулося збільшення кількості відмов на ринку ЄС у 2021 році порівняно з попереднім роком для України та у 2022 році порівняно з попереднім роком для Молдови. Однак Грузії вдалося зменшити кількість відмов на цьому ж

ринку в 2021 і 2022 роках порівняно з 2020 роком. Для американського ринку також можна відзначити зниження з 14 до 0 з 2021 по 2022 рік для України. Для Молдови і Грузії протягом тих років не було відмов на американському ринку.

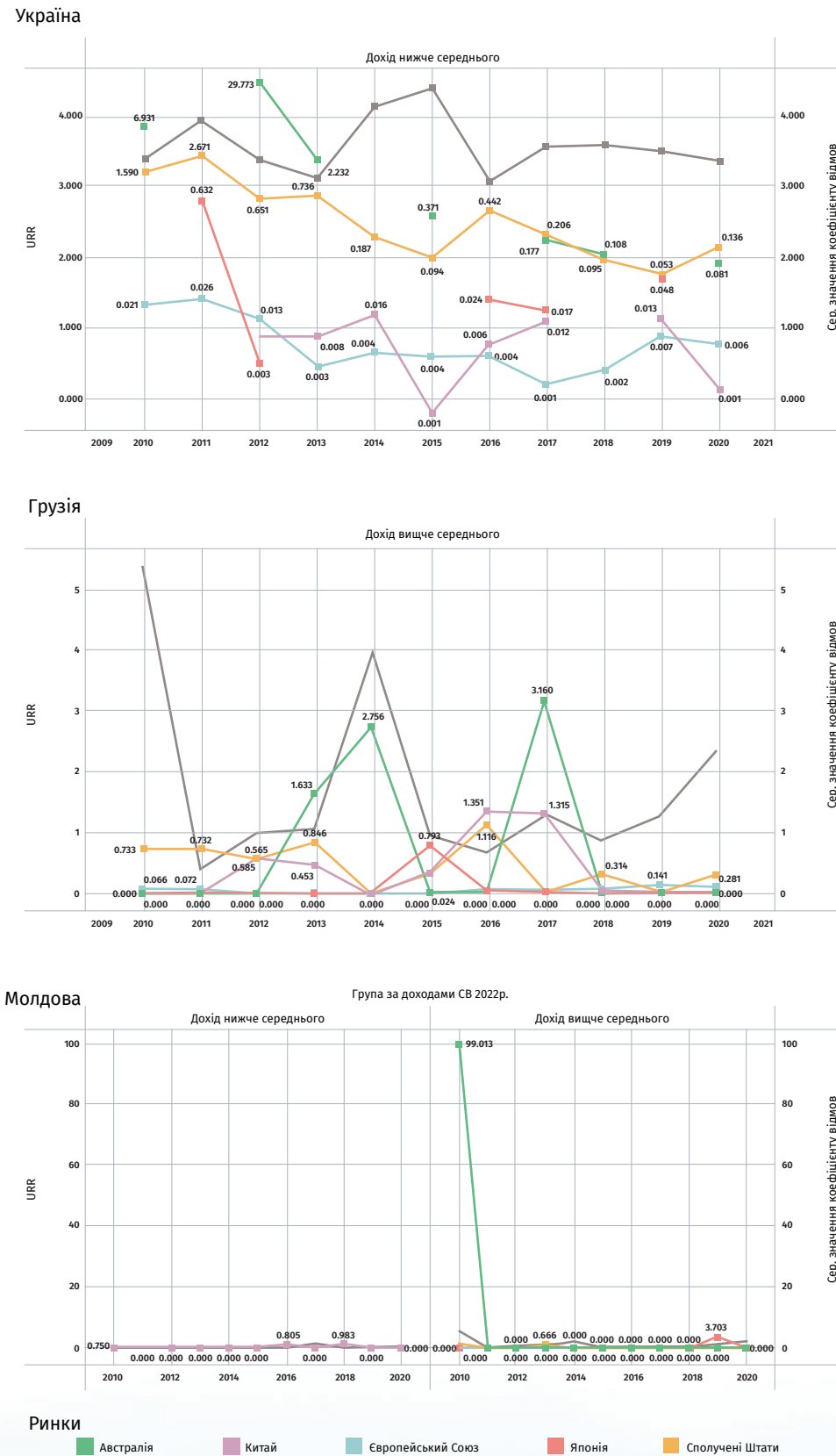

Середнє значення коефіцієнту відмов:

Середнє значення коефіцієнту відмов (URR) ви- значається як кількість відмов на 1 мільйон дола- рів США імпорту. Показник URR враховує зміни в

обсязі експорту таким чином, що забезпечує пря- ме вимірювання рівня невідповідності. URR пока- зано для України, Грузії та Молдови на **рисунку 15**.

РИСУНОК 15: URR для експорту харчових продуктів і кормів (HS 1-23) на 5 ринків, 2010 — 2022рр.

Згідно з **рисунком 15**, у всіх трьох країнах URR значно нижчий за середній URR для їхніх відпо- відних груп доходів Світового банку на п'яти рин- ках. Протягом 2012 та 2013 років Україна стабільно підтримує URR нижче усередненого URR для країн із рівнем доходу нижче середнього, за винятком австралійського ринку. Однак на американському ринку є простір для покращення. Подібним чином Грузія демонструє такі ж показники, як і Україна, де деякі значення URR є низькими або нижчими за середні, за винятком кількох випадків високих значень URR на австралійському ринку. Незважаючи на те, що у 2021 році Молдова досягла статусу країни з доходом вище середнього, значення URR залишалися значно нижчими за середній URR цієї групи доходів. Єдиним винятком є ринок Китаю, де спостерігалися стрибки значень URR у 2010, 2016 та 2018 роках.

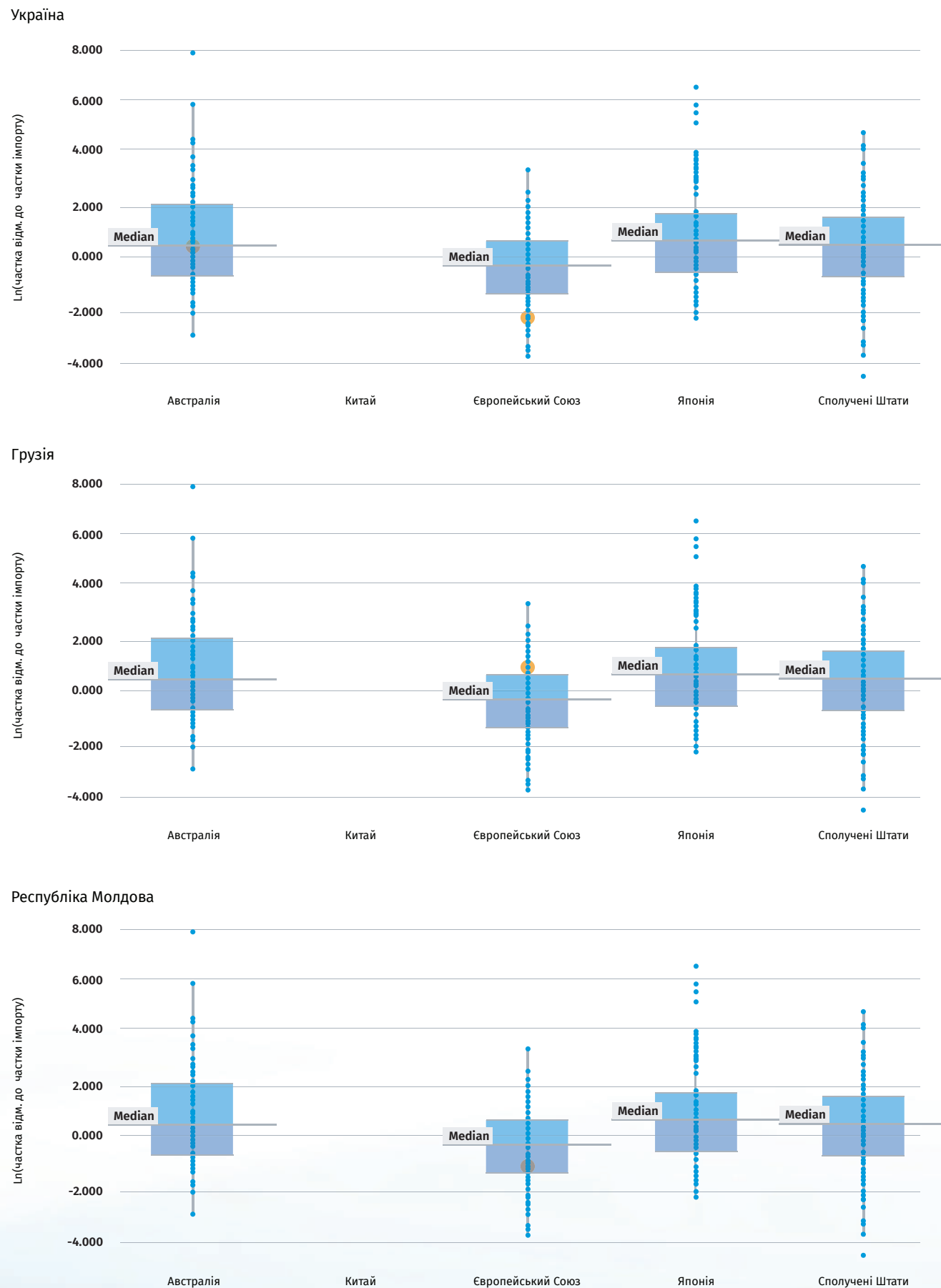
Відносний показник коефіцієнту відмов:

Гістограми на **рисунку 16** відображають розподіл відносного коефіцієнта відмов (коефіцієнт логарифму) між ринками для країн-експортерів (Україна, Грузія та Молдова) для експорту харчових продуктів і кормів (HS 1-23) у 2022 році. Показаний відносний коефіцієнт відмов (RRR) (коефіцієнт логарифму) є натуральним логарифмом відношення частки країни у загальному обсязі відмов до частки загального імпорту. Цей показник забезпечує зручне вимірю- вання ефективності країн відносно одна одної за рік або за певний період. Вищий RRR (логарифмічний коефіцієнт) для країни означає нижчу ефективність щодо безпеки харчових продуктів і стандартів якості на цьому ринку порівняно з іншими ринками.

РИСУНОК 16: RRR для експорту харчових продуктів і кормів (HS 1-23) для України, Грузії і Молдови у 2022р.

Оскільки на 2022 рік доступні лише значення RRR для європейського ринку, цей аналіз буде зосереджений виключно на цьому ринку. Згідно з **рисунком 16**, на європейському ринку Україна та Молдова демонструють порівнювальні показники, при цьому обидві країни мають значення RRR знач-

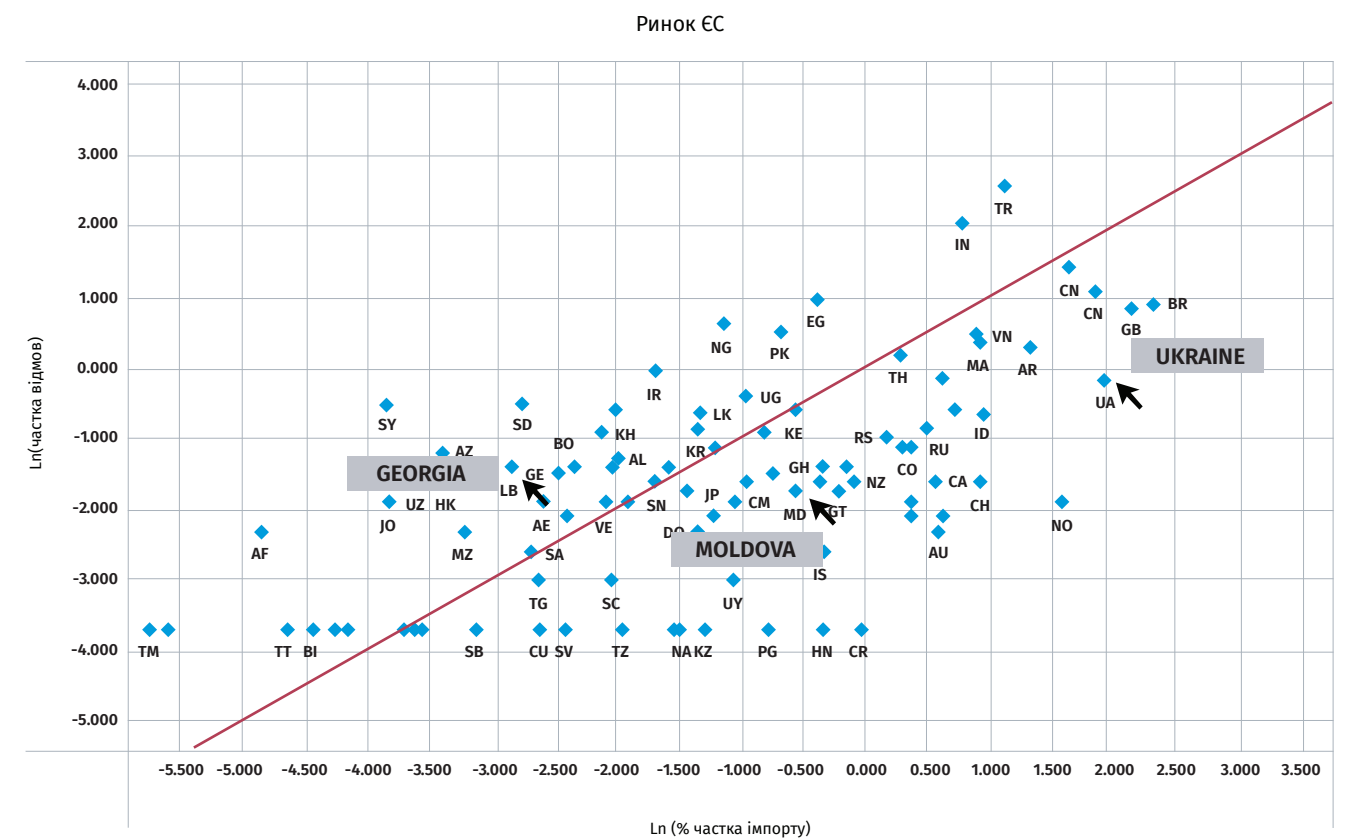
но нижчі за середнє значення RRR. Показники України трохи випереджають показники Молдови. Навпаки, Грузії необхідно посилити свою відповідність європейським нормам безпеки харчових продуктів, оскільки її RRR становив 0,949, тоді як середнє значення було -0,275.

Відношення між натуральним логарифмом частки відмов і натуральним логарифмом частки імпорту

Діаграма розсіювання на **рисунку 17** представляє відношення натурального логарифма частки відмов до натурального логарифма частки імпорту продуктів харчування та кормів (HS 1-23) за 2022 рік для даного ринку. На діаграмі розсіювання країни-експортери ідентифіковані за допомогою

дволітерних кодів абревіатур ISO. Крім того, країни вище лінії 45 градусів вважаються гіршими (тобто $\ln(\text{частка відмов})$ більша за $\ln(\text{частка імпорту})$), ніж ті, що знаходяться під лінією, оскільки їх $\ln(\text{частка відмов})$ менша за $\ln(\text{частка імпорту})$.

РИСУНОК 17: Відношення між натуральним логарифмом частки відмов і натуральним логарифмом частки імпорту для експорту харчових продуктів і кормів HS 1-23 у 2022році

Рисунок 17 демонструє, що Україна випередила Молдову та Грузію на європейському ринку. Хоча Молдова була розташована нижче лінії 45 градусів через те, що її $\ln(\text{частка відмов})$ була нижчою, ніж $\ln(\text{частка імпорту})$ у 2022 році, вона все одно відставала від України за показниками. З іншого боку,

Грузія розташувалася вище лінії 45 градусів. Ці висновки узгоджуються з іншими показниками, проаналізованими вище, підтверджуючи, що Грузії необхідно посилити свою відповідність європейським нормам щодо безпеки харчових продуктів.

Причини для відмов – порівняльний аналіз:

ТАБЛИЦЯ 12: Частота причин для відмов (кількість & %) від експорту харчових продуктів і кормів (HS 1-23) на 3 ринки протягом 2010 – 2022рр.

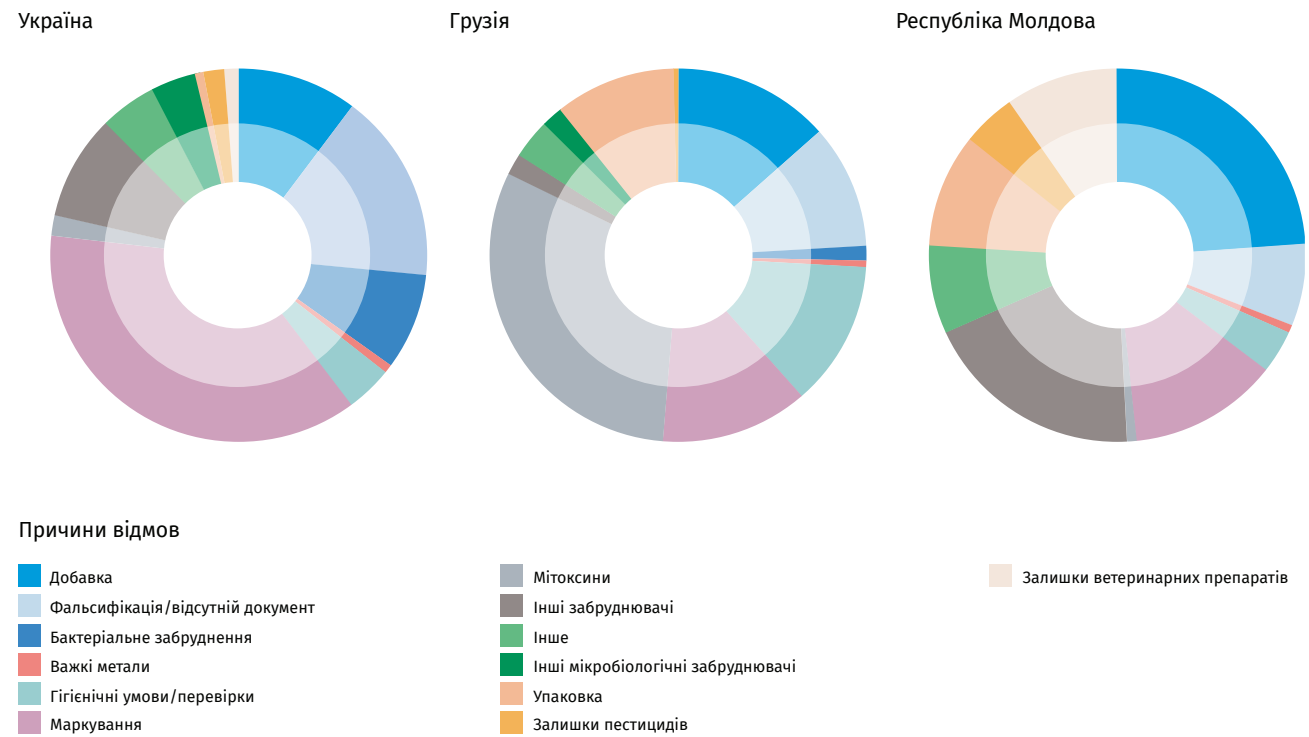
Україна	Китай		ЄС		США		Усього	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
Добавка	8	10%	34	7%	135	12%	177	11%
Фальсифікація / відсутній документ	45	57%	21	4%	210	19%	276	17%
Бактеріальне забруднення	4	5%	82	16%	50	5%	136	8%
Важкі метали	7	9%	5	1%	0	0%	12	1%
Гігієнічні умови / перевірки	5	7%	22	4%	44	4%	71	4%
Маркування	1	1%	1	0%	615	56%	617	37%
Мікотоксини	0	0%	28	6%	0	0%	28	2%
Інші забруднювачі	5	6%	146	29%	0	0%	151	9%
Інші мікробіологічні забруднювачі	0	0%	72	14%	0	0%	72	4%
Інші	4	5%	65	13%	12	1%	81	5%
Упаковка	0	0%	6	1%	0	0%	6	0%
Залишки пестицидів	0	0%	16	3%	14	2%	0	0%
Залишки ветеринарних препаратів	0	0%	7	2%	13	1%	20	1%
Усього	79	100%	505	100%	1,093	100%	1,647	100%

Молдова	Китай		ЄС		США		Усього	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
Добавка	0	0%	3	5%	33	47%	36	27%
Фальсифікація / відсутній документ	2	10%	3	5%	6	9%	11	8%
Бактеріальне забруднення	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Важкі метали	0	0%	1	2%	0	0%	1	1%
Гігієнічні умови / перевірки	0	0%	6	10%	0	0%	6	5%
Маркування	0	0%	0	0%	14	20%	14	11%
Мікотоксини	0	0%	1	2%	0	0%	1	1%
Інші забруднювачі	1	5%	28	49%	0	0%	29	22%
Інші мікробіологічні забруднювачі	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Інші	3	15%	9	16%	0	0%	12	9%
Упаковка	14	70%	1	2%	0	0%	15	11%
Залишки пестицидів	0	0%	4	7%	3	4%	7	5%
Залишки ветеринарних препаратів	0	0%	1	2%	14	20%	0	0%
Усього	20	100%	57	100%	70	100%	132	100%

Грузія	Китай		ЄС		США		Усього	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
Добавка	11	23%	18	13%	15	11%	44	16%
Фальсифікація / відсутній документ	1	2%	1	1%	32	25%	34	12%
Бактеріальне забруднення	0	0%	2	1%	2	2%	4	1%
Важкі метали	1	2%	1	1%	0	0%	2	1%
Гігієнічні умови / перевірки	0	0%	2	1%	39	30%	0	0%
Маркування	0	0%	0	0%	36	28%	36	13%
Мікотоксини	0	0%	100	72%	0	0%	100	36%
Інші забруднювачі	1	2%	3	2%	1	1%	5	2%
Інші мікробіологічні забруднювачі	0	0%	6	4%	0	0%	6	2%
Інші	2	4%	5	4%	3	2%	10	4%
Упаковка	33	67%	0	0%	1	1%	34	12%
Залишки пестицидів	0	0%	1	1%	0	0%	1	0%
Залишки ветеринарних препаратів	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Усього	49	100%	139	100%	129	100%	276	100%

РИСУНОК 18: Частота причин для відмов від експорту харчових продуктів і кормів (HS 1-23) для України, Грузії та Молдови протягом 2010 – 2022рр.

Оскільки набори даних про відмову за 2021 та 2022 роки на ринку Китаю ще не доступні, слід бути обережним під час інтерпретації загальних відсотків, розрахованих у **таблиці 12**. Це пов'язано з тим, що значення сукупних причин для відмов для України, Грузії та Молдови відсутні для китайського ринку в 2021 і 2022 роках. Відповідно до **таблиці 12** і **малюнка 18**, відсоток відмов через **маркування** є відносно високим для всіх трьох країн на ринку США з 2010 по 2022 рік, причому в Україні цей показник найвищий

– 56 %. Грузія може повчитися як в Україні, так і в Молдови, як зменшити відмову через **мікотоксини** на ринку ЄС, оскільки на неї припадає 72% причин відмов на цьому ринку. Що стосується Молдови, то її найпомітніша проблема пов'язана з **добавками**, за якими йдуть інші забруднювачі. На китайському ринку і у Грузії, і у Молдови відмови трапляються в першу чергу через **упаковку**. Таким чином, обидві країни могли б співпрацювати, щоб вирішити цю проблему невідповідності.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

У світлі глобальної пандемії актуальність якості та стандартів стала очевидною, підкреслюючи потребу в належній інфраструктурі та міжнародно визнаних послугах з оцінки відповідності. Оскільки ЄС наразі є основним торговельним партнером України, на який припадає більшість її експорту сільськогосподарської продукції, Україні необхідно розвивати свою інфраструктуру на національному рівні, щоб забезпечити виконання вимог європейського та міжнародного ринку, та щоб виробники могли довести, що їхня продукція відповідає міжнародним стандартам і технічним регламентам на всьому ланцюжку створення вартості від виробництва до пакування, зберігання, транспортування, експортних процедур тощо. На основі аналізу даних про відмову на кордоні для українського експорту продуктів харчування та кормів можна зробити кдеілька рекомендацій:

Посилити Систему інфраструктури якості:

- » **Просування та розвиток стандартів:** щоб зменшити кількість відмов від експорту, вкрай важливо підвищити відповідність фермерів міжнародним екологічним стандартам і стандартам безпеки харчових продуктів шляхом запуску тренінгів, семінарів та навчальних програм щодо стандартів, щодо ролі акредитованої діяльності з оцінки відповідності та практичних методик стосовно впровадження стандартів. Значній частині фермерів в Україні бракує знань про стандарти та роль акредитації. Також важливі галузеві тренінги, а також тісна співпраця з асоціаціями та технічними комітетами.
- » **Придбання стандартів:** більшість європейських і міжнародних стандартів прийнято в Україні методом підтвердження, що становить значну проблему для бізнесу, оскільки мова оригіналу є англійська. Цей мовний бар'єр заважає використанню цих стандартів у своїй діяльності. Тому існує нагальна потреба перекладу цих стандартів українською мовою. Крім того, існує потенціал для покращення ситуації шляхом полегшення вибору необхідних стандартів для компаній, у тому числі малих і середніх підприємств (МСП), дозволяючи їм обирати міжнародні стандарти для виходу на міжнародні ринки. Крім того, необхідно завершити процес цифровізації українського національного органа стандартизації (UAS), щоб забезпечити легкий і безпосередній доступ для придбання стандартів.
- » **Національна система нагляду за безпекою харчових продуктів:** Посилення національної системи нагляду за безпекою харчових продуктів і мобілізація всіх офіційних заходів контролю у співпраці з усіма відповідними зацікавленими сторонами. Крім того, ефективність контролю залежить від компетенції державних службовців

і фермерів. Їхній досвід можна покращити шляхом проведення тренінгів з аналізу харчових санітарних ризиків і вивчення того, як належна виробнича практика (GMP) і належні гігієнічні практики (GHP) можуть застосовуватися в різних харчових ланцюгах. Знання міжнародних стандартів, таких як Global GAP, органічні стандарти для первинного виробництва, ISO 22000, HACCP, SQF, IFS для переробних підприємств, застосування сучасних технологій TXNG, таких як QR-код, блокчейн тощо, також слід надавати та просувати. Через російське вторгнення перевірки та контроль ринкового нагляду було призупинено, що обмежило ефективність нагляду та може вплинути на безпеку продукції. Після закінчення війни можна було б надати підтримку Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів для зміцнення національної системи безпечності харчових продуктів та покращення та збільшення кількості перевірок ринкового нагляду.

- » **Звернення до нормативних змін і майбутніх стандартів:** окрім гігієнічних факторів, значна кількість відмов походить від нормативних змін. Це не вказує на відсутність відповідності як проблеми, а скоріше служить доказом природного розвитку торговельних відносин. Щоб краще підготувати країни-експортери до відповідності потенційним новим стандартам і правилам, UNIDO могла б включити прогноз майбутніх змін стандартів, використовуючи потужність і знання, отримані за допомогою інноваційних цифрових рішень, і збираючи ідеї, що впливають з аналізу добутих великих наборів торгових даних. Для України UNIDO може сприяти впровадженню GRP для підтримки державних установ, які часто перевантажені поточними змінами в правилах безпеки харчових продуктів. Отже, оскільки ці установи несуть відповідальність за видання нормативних актів, яких повинні дотримуватися аграрні МСП, це призведе до кращої координації між центральним урядом і місцевими органами влади щодо харчових продуктів і правил безпеки. Важливо зазначити, що поточний аналіз інструменту SCA не охоплює добровільних стандартів, таких як стандарти сталості та простежуваності. Однак важливо визнати, що ці стандарти, особливо з точки зору простежуваності та стійкості, мають потенціал для перетворення на майбутні нормативні акти. Наприклад, законотворючі Європейського парламенту та Європейської ради досягли згоди щодо правил, які підтримують ланцюги постачання без знелісення. Мета полягає в тому, щоб продукти, імпортовані на ринки ЄС або експортовані з них, більше не сприяли глобальному знищенню та деградації лісів. Регламент Європейського Союзу щодо боротьби зі знелісенням (EUDR) набув чинності 29 червня 2023 року після офіційного ухвалення Радою ЄС, надаючи операторам і трейдерам 18-місячний період для впровадження нових

правил, а менші підприємства отримують довший період впровадження³⁹. Регламент встановлює обов'язкові правила належної перевірки для всіх трейдерів, які експортують з ринку ЄС⁴⁰ такі товари, як пальмова олія, велика рогата худоба, деревина, кава, какао, каучук, соя та деякі похідні продукти, такі як шоколад і певні похідні на основі пальмової олії. Крім того, 31 липня 2023 року Європейська комісія прийняла Європейські стандарти звітності зі сталого розвитку (ESRS) для використання всіма компаніями, які підпадають під дію Директиви про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD). Оскільки ESRS складається з обов'язкових вимог і принципів, яких компанії повинні дотримуватися та звітувати з питань сталого розвитку, охоплюючи широкий спектр екологічних, соціальних та управлінських питань (ESG), для країн життєво важливо почати узгоджувати свої процеси з цими правилами сталого розвитку. Незважаючи на те, що ESRS наразі в основному застосовується до великих компаній ЄС, це може змінитися в майбутньому та безпосередньо вплинути на аграрні МСП в Україні, які прагнуть експортувати свою продукцію на ринок ЄС.

- » **Простежуваність:** зосередження на реалізації концепції простежуваності шляхом підвищення прозорості вздовж харчового ланцюга з метою покращення виявлення присутності небезпечних харчових продуктів. Це дозволить виявити проблеми, такі як відсутність документів у ланцюжку постачання продуктів харчування. Україні може бути надана підтримка для покращення простежуваності харчових продуктів у всьому ланцюжку постачання та впровадження оцифрованої системи відстеження, яка створює електронні дані відстеження всього ланцюга, доступні для обміну в режимі реального часу⁴¹. Наразі проводиться дослідження, яке аналізує переваги запровадження простежуваних процесів ланцюга постачання молочної продукції. Оскільки експорт українського сухого знежиреного молока, вершкового масла та молочного жиру значно зріс у 2022 році, запровадження системи простежуваності в молочному ланцюжку створення вартості може принести величезну користь і покращити дотримання правил безпеки харчових

продуктів, тим самим зменшивши ризик того, що в експорті буде відмовлено⁴².

Посилення відповідності, конкурентоспроможності та сталості промисловості:

- » **Відповідність вимогам маркування:** маркування становить 40% причин відмови від експорту українських продуктів харчування та кормів і 56% причин відмови на американському ринку протягом періоду 2020 – 2022 років. Маркування є найважливішим способом подання інформації про товар споживачеві. Етикетки можуть бути встановлені урядом і включитимуть основну інформацію про продукт, таку як перелік інгредієнтів, чисту кількість, країну походження, назву виробника/імпортера, термін придатності тощо. Етикетки також можуть містити інформацію про здоров'я та безпеку, наприклад як інструкції щодо безпечного поводження, умов зберігання, харчової цінності тощо⁴³. Для харчової цінності рекомендується використовувати систему маркування поживних речовин із кольоровим логотипом, що дозволяє споживачам з першого погляду знати про харчову цінність продукту харчування. Це зроблено для того, щоб відповідати вимогам⁴⁴ інших європейських країн. Європейський план дій щодо харчової політики та харчування запропонував країнам розробити та впровадити системи маркування на лицьовій стороні упаковки, які легко зрозуміти та надавати споживачам додаткову інтерпретацію харчової інформації. Деякі проблеми з маркуванням безпосередньо пов'язані з безпекою харчових продуктів та продуктами харчування, які матимуть неповні або неправильні етикетки, отримуватимуть відмови на кордоні. Додаткова проблема з маркуванням полягає в тому, що країни-імпортери не завжди мають чітко прописані вимоги до маркування у своєму законодавстві, тому продукти, які не мають терміну придатності/ «краще вжити до», можуть потрапити на їхні ринки. Додаткова проблема

полягає в тому, що якщо такі вимоги будуть конкретизовані, з точки зору країни-експортера необхідність відповідати стандартам маркування, які відрізняються на різних національних ринках, означає, що постачальники повинні будуть виробляти та оплачувати витрати на наявність різних етикеток. Ці підвищені витрати перешкоджають деяким іноземним виробникам конкурувати на певних ринках.

- » **Фінансові стимули:** Надання більших фіскальних і фінансових стимулів фермерам, щоб дозволити їм робити інвестиції для відповідності міжнародним стандартам, оскільки велика частина фермерів не має фінансових ресурсів для модернізації своїх технологій і покращення своїх приміщень, щоб відповідати стандартам. МСП також можуть бути надані фінансові стимули та підтримка у розбудові потенціалу для підвищення відповідності нормам безпеки харчових продуктів, заохочення практики сталого ведення сільського господарства та сприяння найму більшої кількості жінок і вразливих груп населення. Можна надати підтримку для покращення стану об'єктів, таких як склади та переробні підприємства, що, у свою чергу, допоможе підтримувати гігієнічні стандарти та зменшить ймовірність зараження або псування. До війни українські агробізнеси отримували приблизно від 60 до 70% державних сільськогосподарських субсидій, тоді як дрібні домогосподарства залишалися поза увагою. Крім того, конфлікт помітно погіршив фінансове становище дрібних і середніх сімейних фермерів. Незважаючи на відносно меншу залежність від міжнародної торгівлі та глобальних ланцюжків створення вартості, руйнування інфраструктури, зростання витрат на паливо та сільськогосподарські ресурси, а також зниження купівельної спроможності споживачів спричинили серйозні проблеми з ліквідністю для багатьох ферм⁴⁵.
- » **Причини відмов:** Що стосується причин відмов, то Україна має зосередити свої зусилля на зменшенні кількості відмов через маркування (37%), фальсифікацію/відсутній документ (16%), добавки (11%) та інших забруднювачів (9%). Крім того, для європейського ринку, який є пріоритетним експортним ринком для України, слід зосередити зусилля на зменшенні відмов через бактеріальне та біологічне забруднення, яке становило майже 60% загальних причин відмов у період з 2010 по 2022 рік.
- » **Підтримка щодо причин відмов:** підтримка фермерів, виробників і МСП, які отримували відмови в минулому, шляхом проведення ін-

спекцій, щоб перевірити, як вони вдосконалили свої процедури, випробування тощо, щоб зменшити ймовірність зіткнутися з майбутньою відмовою від їхніх продуктів. Підтримка може передбачати надання експертних знань, аналіз першопричин і тренінги з нарощування потенціалу, а також фінансування для закупівлі обладнання, покращення їхніх об'єктів тощо.

- » **Впровадження системи управління безпекою харчових продуктів:** підтримка компаній у впровадженні систем управління безпекою харчових продуктів, таких як система HACCP, шляхом проведення діагностичних візитів, аудитів безпеки харчових продуктів і підтримки в проходженні процесу сертифікації.

Просування сприятливого політичного середовища і культури якості:

- » **Кампанії з підвищення обізнаності щодо якості:** звернення до проблеми недостатньої обізнаності щодо важливості якості та безпеки харчових продуктів серед більшості виробників сільськогосподарської продукції шляхом проведення інформаційних кампаній щодо стандартів, норм та національної інфраструктури якості. Ці інформаційні кампанії мають бути спрямовані як на широку громадськість, так і на державні установи. Дійсно, державні установитакже мають бути обізнані про переваги розвитку культури якості та вдосконалення національної інфраструктури якості з метою підвищення конкурентоспроможності українських продуктів харчування та кормів. Крім того, інспектори оприлюднюють нормативно-правові вимоги для фермерів і підприємств харчової промисловості в рамках своїх візитів з метою перевірки, оскільки вони є єдиним джерелом знань про відповідність.

38 Food Safety News. (2023). EU reports on food safety progress in Ukraine and other nations.

<https://www.foodsafetynews.com/2023/12/eu-reports-on-food-safety-progress-in-ukraine-and-other-nations/>

39 European Parliament. (2022). Deal on new law to ensure products causing deforestation are not sold in the EU.

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20221205IPR60607/deal-on-new-law-to-ensure-products-causing-deforestation-are-not-sold-in-the-eu>

40 European Council. (2023). Council adopts new rules to cut deforestation worldwide. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/05/16/council-adopts-new-rules-to-cut-deforestation-worldwide/>

41 Sarno E., Pezzutto D., Rossi M., Liebana E., Rizzi V. (2021). A Review of Significant European Foodborne Outbreaks in the Last Decade. Journal of Food Protection. 84(12). <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34197583/>

42 Lou C., Gorobec R., Samoilyk I., Trollman H. (2023). Traceable Dairy Supply Chain Implementation in Ukraine for Improved Export Potential. Eng. Proc. 40(14). <https://www.mdpi.com/2673-4591/40/1/14>

43 United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. Facilitating Compliance to Food Safety and Quality for Cross-Border Trade. <https://www.unescap.org/sites/default/files/Facilitating%20Compliance%20to%20Food%20Safety%20and%20Quality%20for%20cross-border%20trade%20guide.pdf> Accessed 26 November 2021.

44 World Health Organization (2017). La France est l'un des premiers pays de la Région a recommander l'utilisation d'un systeme d'etiquetage nutritionnel dote d'un logo en couleur.WHO. <https://who-sandbox.squiz.cloud/fr/countries/france/news/news/2017/03/france-becomes-one-of-the-first-countries-in-region-to-recommend-colour-coded-front-of-pack-nutrition-labelling-system>

45 Transnational Institute (November 9th, 2023). Ukrainian agriculture in wartime: Resilience, reforms, and markets. TNI. <https://www.tni.org/en/article/ukrainian-agriculture-in-wartime>

ДОДАТОК: КОНТЕКСТУАЛІЗАЦІЯ СТАНДАРТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ТОРГІВЛЕЮ

Технічні регламенти та стандарти стають все більш поширеними та постійно розвиваються в міжнародній торгівлі харчовою і нехарчовою (промисловою) продукцією. Більш того, є доказ того, що багато країн, що розвиваються зіштовхуються з викликами щодо відповідності вимогам з безпеки та якості, які встановлюють ці регламенти і стандарти. З 2008 року UNIDO на регулярній основі збирала докази щодо викликів, пов'язаних із торгівлею, а також їхню еволюцію з часом, зокрема у сфері відповідності вимогам (з якості, сертифікації, маркування тощо), встановленими міжнародними ринками.

Докладаючи зусиль для покращення відповідності вимогам, викликом для національних урядів та донорів є розподіл обмежених фінансових і технічних ресурсів серед надмірних потреб у розбудові потенціалу. Отже постає потреба у визначенні того, де є найгостріші проблеми з дотриманням вимог, — у торговому контексті це означає визначення продуктів та ринків з найвищим рівнем невідповідності — таким чином реєструючи відмови. У цьому контексті інструмент аналітики відповідності стандартам (SCA) може використовуватись для полегшення використання даних про відмови для визначення ключових проблем із дотриманням вимог, з якими зіштовхуються країни-експортери, і таким чином посилити цільові інвестиції у розбудову відповідних спроможностей щодо відповідності. Крім того, інструмент SCA підтримує оцінку загального впливу відмов на показники експорту країн походження та оцінює їх спроможність відповідати вимогам шляхом інтерпретації тенденцій відмов разом із додатковими ключовими показниками розвитку, виробництва та торгівлі. Нарешті, інструмент SCA надає можливість порівняти показники дотримання торговельного законодавства країн на різних ринках і щодо конкретних груп продуктів.

Нарешті, інформація про відмови може повідомити політику та технічну допомогу для навігації та зосередження зусиль на вирішенні проблем відповідності більш ефективним і цілеспрямованим чином. Глибше розуміння проблем дотримання торговельних норм сприяє кращій готовності країн-експортерів до виконання вимог експортного ринку та, зрештою, меншій кількості відмов у довгостроковій перспективі. У результаті можна уникнути економічних втрат через відмови, та можна запобігти репутаційним ризикам через масштабні відмови.

Інструмент SCA збирає дані з кількох джерел даних, щоб охопити п'ять основних ринків, у тому числі:

- » **Китай:** Китайські записи даних про відмову від агропродовольчої продукції публікуються Головним митним управлінням (ГАС). Дані включають записи про відмови від партії товарів під кодами HS 1–24, які не відповідають нормативним вимогам Китаю.
- » **Сполучені Штати:** дані щодо відмов від харчових продуктів і кормів у США на кордоні отримані з Оперативної та адміністративної системи підтримки імпорту (OASIS) Управління за санітарного нагляду за якістю харчових продуктів та медикаментів США (USFDA), автоматизованої системи для обробки та прийняття рішень щодо прийнят-

ності для відправлень імпортованих продуктів, які підпадають під юрисдикцію USFDA. Веб-сайт USFDA також містить опис змінних у даних про відмову (Звіт про відмову в імпорті). Дані спочатку містять як відмову від харчових продуктів, кормів, так і нехарчових продуктів. Однак відмови від нехарчових продуктів виключено, оскільки наразі зосереджено увагу на аналізі відмови від харчових продуктів і кормів.

- » **Австралія:** Дані щодо відмов від харчових продуктів і кормів на кордоні Австралії отримані від Департаменту сільського господарства, води та навколишнього середовища Австралії. Серед інших даних дані включають відмови від етикеток і візуальних зображень. Імпортні харчові продукти перевіряються за допомогою програми, відомої як Схема перевірки імпортованих харчових продуктів (IFIS). Схема перевіряє імпортовану їжу, щоб перевірити, чи вона відповідає австралійським вимогам щодо громадської охорони здоров'я та безпеки та чи відповідає вона австралійським харчовим стандартам. При регулюванні імпорту харчових продуктів використовується ризик-орієнтований підхід. Зокрема, коли партія імпортованих харчових продуктів направлена на перевірку, перевірка включатиме візуальну оцінку та оцінку етикетки, а також може включати відбір зразків харчових продуктів для застосування аналітичних випробувань. Відповідно до IFIS, міністр класифікує харчові продукти або як продукти ризику, або як харчові продукти для нагляду. Ризикова їжа – це їжа, яка була оцінена харчовими стандартами Австралії Нової Зеландії (FSANZ) як така, що становить від середнього до високого ризику для громадського здоров'я, що вимагає суворішого контролю на кордоні. Вважається, що їжа, що знаходиться під наглядом, становить низький ризик для здоров'я та безпеки людей.
- » **Японія:** японські дані щодо відмов від харчових продуктів і кормів на кордоні отримано від Міністерства охорони здоров'я, праці й добробуту Японії (MHLW). MHLW відстежує та контролює імпортні партії, які порушують Закон про харчову санітарію, щоб забезпечити «безпеку дієти» японців.
- » **Європейський Союз:** дані щодо відмов від харчових продуктів і кормів на кордоні отримують безпосередньо від офіційних осіб, відповідальних за Європейську систему швидкого оповіщення про харчові продукти і корми (RASFF). RASFF забезпечує платформу для обміну інформацією між державами-членами ЄС про заходи, вжиті у відповідь на продукти харчування та корми, які становлять безпосередній ризик для здоров'я людини, як на внутрішньому ринку ЄС, так і щодо імпорту з третіх країн. Дані початково містять як відмови від харчових продуктів, кормів, так і нехарчової продукції (матеріали, що контактують з харчовими продуктами). Однак відмови від нехарчових продуктів виключено, оскільки наразі зосереджено увагу на аналізі відмови від харчових продуктів і кормів. Важливо зазначити, що після 2020 року відмови Сполученого Королівства більше не включаються в набір даних ЄС про відмови.

**United Nations Industrial Development
Organisation (UNIDO)**
Vienna International Centre
Wagramer Str. 5, P.O. Box 300,
A-1400 Vienna, Austria

+43 1 26026-0

www.unido.org

unido@unido.org

UNITED NATIONS
INDUSTRIAL DEVELOPMENT ORGANIZATION

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

This work was supported by Switzerland through the State Secretariat for Economic Affairs (SECO) under the Global Quality and Standards Programme (GQSP) .